

**UOLI VOLOXU VILE ANE PAULO
MUKAUKAVU MULAI NOXI'A
TA KOLINITO
Vaikala lamana**

No anu voxo noxou Paulo, la anu mulai mua'aloXu a'alo laixe sou Iesu Kalisito no tuala tila ne Kolinito. Tuala tila ne Kolinito ne muxolu no xalee lia tila ne Akaia no xalee noxi'a ta Xiliki. Anu Paulo musokou lalotu xe mutounu lalotu no nano no tuala tila ne Kolinito ne. Ia no mine anu mu'umesi'a sou mulai muxaxai no xalexalee leviani, la tu'utu'umaxu muxali noxi'a ta temanu lalotu ne Kolinito. Tava'u aloxo ne la sou anu mukaXauvunu uoli voloxu ane 'o sou ulai umomosi'a no anu tu'utu'umaxu noxi'a ne.

Paulo tanuxa'a ta temanu lalotu ne Kolinito ne, xo loxo 'o io tu'utu'umaxu ne utaloxolixu muxamuxaxu tane'i, xe loxo 'o io u'oxone'i la imuinu 'ili'ilixo lailaixe la ua'a. Mo mulamanalixu talitali'i mose'i no anu 'ilixo sou taula'i lexe ane'i ane mitautaula'i imulinu 'ilixo sou taula'i laixe mo movikala lexe tu'utu'umaxu uxali ne xo Uleenu Tavuna uulaxune'i no anu xavutalai'a sou ulosi'a xavutala laixe uasi. Mo movikala no anu 'ili'ilixo no anu lalotu, mo xaixai iouiou e Uleenu Tavuna ulosi'a ta mitema vilevilesi, xe movikalane'i lamana lexe ta mitema misoisoli ne, ili'i la itulu imauli la. Tu'utu'umaxu noxi'a ta Kolinito ne mu'oxonu Paulo opo tu'umaxu manina, la sou anu mulamanalixa'a no anu masaxa noxou Lataua la mua'aloXu a'alo laixe ne, sou ane'i ilavu laixe lexe vaikala noxou Lataua movikala no anu tu'utu'umaxu ne aloxo ua.

No nano no anu mautunu 13, la mupala'alixu

lamana lexe 'ilixou sou tamasaxai'a ta menexinge manina ne, ane mii lailaixe Lataua mulosi'a ta mitema noxou. 'Ilixou ane ne, anu mua'ulixou 'ili'ilixou leviani.

A'alo muai no nano aloxo 'o

Vaikala lamana 1:1-9

Kalikalipala muxali no nano no anu lalotu 1:10-4:21

'Ilixou sou vote'i 5-6

Vaikala sou taula'i 7

La'ilali i'elaxu ulai noxi'a ta lataua kalakalavoi 8:1-11:1

'Ili'ilixou sou lalotu maniasou 11:2-14:40

Iesu ilo'a ane'i ane mimuxaxu tane'i itulu imauli la 15

Vaikala lamana sou su'uli xe muamua'i noxou Paulo 16

¹ Eni Paulo itema e Kalisito Iesu mupalusilo no anu masaxa noxou Lataua la mu'avalilo mo vivinge Sosutenisi, ² tekaukavu uoli voloxu ano 'o ulai noxinge ta mitema sou lalotu noxou Lataua lai ne Kolinito. Kalisito Iesu mu'avalinge mo ngexolu va'axu loxo ta mitema noxou Lataua, mo ta mitema ukalusi no tuatuala ipita mo ilinga no ualasou Tila noxinge Iesu Kalisito, anu Tila noxi'a mo Tila noxinge kalumo. ³ Alauna mo opo se'isisi molu noxou Lataua Maminge mo Tila Iesu Kalisito ulai noxinge.

Vaikala sou 'Osa

⁴ Eni utotomu ne alemo laixe ulai noxou Latauamenge xo noxou Iesu Kalisito la Lataua mualaanangenge ngingi ta Kolinito misevile. ⁵ Xo noxousi la Lataua mu'ana'analinenge no anu mimii lailaixe sou Uleenu. Mimii lailaixe ane

ne anu vaivaikalamengi mukalusi xe no anu lavulavumengi mukalusi. ⁶ Xo tava'u loxo a'alo laixe sou Kalisito ane nexi tea'aloxu ne muxali pekia'u no nano noxinge. ⁷ Aloxo ne la sou ngingi ngaxoo va'axu no anu mimii lailaixe vile noxou Lataua Uleenu ne uasi, no mine ngingi ngaloopala sou ngaxoxomaïou Tila noxinge Iesu Kalisito ulivu une'e. ⁸ ✧ Anu Tila u'oxo peki'ainge ulai utalo no anu voxo kaluxusou mo sou susu vile uxolu noxinge uasi no anu voxo noxou Tila noxinge Iesu Kalisito. ⁹ ✧ Lataua uvikala maninasi ne mu'avalinge nge'una no anu pitapita sou mauili noxou 'Olu Iesu Kalisito anu Tila noxinge mo Anu umulinu vaikala aloxo 'o.

Kalikalipalaa no Nano no Anu Lalotu

¹⁰ ✧ Ioxe ta vivilo no anu ualalousou Tila noxinge Iesu Kalisito, la eni atali'isinge pekia'u ulai noxinge lexe ngingi latala ukalusi ne opongengi vilesisi noxinge ngatongato'o mo sou kalikalipalaa uxali nonixingengi mamu. Ngingi ngaxolu ngapita laixe manina no anu xavuxavutala noxinge mo masaxa noxinge ne uxali vilesisi. ¹¹ Xo ta vivilo, Kuloe ta tulatulanu mose'i mivikalaleli lexe vaikala sou 'oto'oto a uxolu noxinge ne. ¹² ✧ Ma'ia ane eni elemo noxinge ne aloxo 'o, ngingi vile na'oxe,
 “Eni amulinu Paulo,”
 xe vile la,
 “Eni amulinu Apolosi,”
 xe vile la,
 “Eni amulinu Kepasi,”

✧ **1:8:** 1Te 3:13; 5:23 ✧ **1:9:** 1Te 5:24; 1Ioa 1:3 ✧ **1:10:** Pil 2:2 ✧ **1:12:** Apo 18:24-28; 1Ko 3:4

xe vile la,
 “Eni amulinu Kalisito.”

¹³ Loxovaa, Kalisito ne muvalavala? Loxovaa, Paulo ane musoli no anu oву valautusinge? Loxovaa, ngingi nge'ulo no anu ualason Paulo?

¹⁴ ✧Eni a'osa musuku lexe eni a'ulosine nini vile uasi, ia Kulisipasi ilou Xaiosi ane'isisi. ¹⁵ La sou mamu sou itema vile uvikala lexe ngingi nge'ulo no anu ualasilu.

¹⁶ ✧Ia maninasi eni e'ulosi'a Sutepano tatulatulaanu kalumo. Xe ili'i no anu ne eni axavutalanu lexe eni a'ulosou evile la uasi.

¹⁷ Xo Kalisito mupalusilo sou lexe a'ulosi'a ta mitema uasi, ia sou a'aloxu a'alo lailaixe noxou Iesu Kalisito. Anu mupalusilo sou a'aloxu Lataua vaikalau no anu lavulavu noxou itema uasi, xo mamu sou eni a'oxo oву valautu noxou Kalisito uxali loxo mii vitanisi.

Kalisito ne Anu Xavutala Lailaixe Mo Xavi Noxou Lataua

¹⁸ ✧Xo vaikala sou oву valautu ne anu laixe uasi no anu lolomu noxi'a ta mitema ane'i ane ixoxolu ia uleene'i ne ulai usoli, ia noxinge nenge ane Lataua upamaulinenge mo ulosinge maui, vaikala ane ne anu xavi noxou Lataua. ¹⁹ ✧Xo kaukavu sou muai no anu Lavuku Tavuna teinu aloxo 'o,

“Eni amulonu xavutalai'a ta mitemasou xavutala lailaixe

mo a'oxo lavulavui'a ta mitema sou lavulavu tatila uxali mii vitanisi.”

²⁰ ✧Itema sou xavutala laixe ne anu ava? Mo itema sou lavulavu no anu lapuloto ne ava? Mo itema sou lavulavu sou 'oto'oto no anu vaikala

✧ **1:14:** Apo 18:8; Rom 16:23 ✧ **1:16:** 1Ko 16:15 ✧ **1:18:** Rom 1:16 ✧ **1:19:** Ais 29:14 ✧ **1:20:** Iop 12:17; Ais 19:12; 33:18; 44:25

sou mimii no lia 'o ne ava? Lataua mu'oxonu lavulavu sou lia 'o ne uxali laixe uasi. ²¹ ✧ Xo no anu xavutala laixe noxou Lataua la anu mu'oxonu pekia'u noxi'a ta mitema no 'a lialia sou me'a ilavusou no anu lavulavu noxi'a uasi. Ane'i ixavutala lexe vaikala noxou Lataua laixe uasi. Ia Lataua mu'osasi no anu vaikala ane nexi tea'aloxu sou upamauline'i ane'i ane imuxaxu tane'i no anu. ²² Ta Iutaia imasaxau sosovo iouiou xe ta Xiliki ikamuli xavutala laixe. ²³ ✧ Ia nexi taa'aloxu Kalisito solixu no anu ovu valautu. A'alo ane ne anu loxo mii sou kuluke noxi'a ta mitema ne Iutaia, xe ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi la ane'i i'oxe a'alo ne a'alo vulaulausi. ²⁴ ✧ Ia ta Iutaia ilo'a ta Xiliki ane Lataua mu'avali'a ne mi'oxe Kalisito anu xavi mo xavutala laixe noxou Lataua. ²⁵ ✧ Xo mii ma'ia noxou Lataua ane ta mitema i'oxo lexe anu laixe uasi. Ne anu tila mo muuaulixu lavulavu noxi'a ta mitema. Xe mii ma'ia noxou Lataua ane ta mitema i'oxo lexe anu mamalaxusi ne mii pekia'u muuaulixu xavi noxou itema.

²⁶ ✧ Ioxe ta vivilo, ngaxavutalangengi tei no voxo mine Lataua mu'avalinge. La ta peina noxinge ne lavulavumengi tila no ie'i ta mitema sou lialia 'o uasi. Mo ta piena noxinge ne ngano'u xavi uasi. Xe ta piena noxinge ne sou uala ta tatila uasi. ²⁷ Ia Lataua muilou mii ane ta mitema i'oxe laixe uasi ne sou mupamaelane'i ta mitema sou lavulavu ta tatila no anu. Xe Lataua muilou mii ane mamalaxu no lialia 'o ne sou mupamaelane'i ta mitema pekipekia'a no anu. ²⁸ Mo anu muilo'i'a ane'i ane ualasi'a kitu'a no anu lialia mo ta mitema i'oxe ane'i mii vitanisi. Xe mii vitanisi

✧ **1:21:** Mat 11:25 ✧ **1:23:** Rom 9:32; 1Ko 2:14 ✧ **1:24:** Kol 2:3 ✧ **1:25:** 2Ko 13:4 ✧ **1:26:** Mat 11:25; Iak 2:5

no ie'i ta mitema ne sou umamulonou mimii ane ta mitema sou lialia ixavutala lexe anu mii tila. ²⁹ ✧ Aloxo ne mo sou itema vile umomomo sou utooxu no iou Lataua uasi. ³⁰ ✧ Xo loxo noxousi la sou ngingi ngexolu noxou Kalisito Iesu e muxali loxo lavulavu laixe noxinge molu noxou Lataua. Xo noxou Iesu anu aloxo 'o 'ilixo sou tamuamua'i ulapusi mo taxolu loxo ta mitema noxou Lataua ane anu mulivulinenge. ³¹ ✧ Anu aloxo ne loxo Lavuku Tavuna teinu muvikala lexe, “'Ena 'ei ane molu utooxu la anu utooxu Tila anusisi.”

2

A'alo sou Soli noxou Kalisito no Anu Ovu Valautu

¹ Ta vivilo, no mine eni ene'e noxinge ea'alomengi lamana no anu vaikala noxou Lataua, la eni ea'alomengi no anu vaikala pekipekia'u mo lavulavu tatila uasi. ² Xo eni emasaxa lexe no mine eni exolu lai noxinge ne la axavutala no anu mii vile la uasi, ia Iesu Kalisito anusisi mo soli noxou no anu ovu valautu. ³ ✧ Eni ene'e noxinge ne eni mamalaxosi mo e'olo'olo mu'oki xe e'ume. ⁴ ✧ Vaivaikala noxilo mo a'alo noxilo ne ulaa no anu lavulavu tatila mo vaikala pekia'u uasi. Ia no anu vaikala ane sou umaxa'u xavi no anu Uleenu Tavuna. ⁵ Mo sou ngingi ngamuxaxu tangengi no anu lavulavu laixe noxi'a ta mitema uasi, ia no anu xavi noxou Lataua.

✧ **1:29:** Ep 2:9 ✧ **1:30:** Iel 23:5-6 ✧ **1:31:** Iel 9:24 ✧ **2:3:** Apo 18:9; 2Ko 10:1 ✧ **2:4:** 1Te 1:5

⁶ Manina, nexi tevivikala no anu a'alo sou xavutala laixe ulai noxi'a ta mitema ane ling-amoxa'a. Ia xavutala laixe ane ne anu sou lialia 'o mo noxi'a ta kisokisou sou lialia 'o uasi xo ane'i ne ulai la tasiauxa'asi. ⁷ Uasi, nexi tevivikala no anu xavutala talume laixe noxou Lataua. Xavutala laixe e mutalume ne Lataua muitinexe lumamo no mine ukoinu lialia'o uao. ⁸ Ta kisokisou vile sou lialia 'o ne ulavusou uasi, xo lexe ane'i milavusou, la umomomo sou ane'i ivau Tila sou mimii laixe 'o usoli no anu ovu valautu uasi. ⁹ ✧Ia uasi xo kaukavu muai no Lavuku Tavuna teinu aloxo 'o,

“Mii ane itema vile umaisou uasi
 mo sangalou ulomusou uasi
 xe uxali no anu xavutalau uasi ne.
 Lataua muloosi'a ane'i ane imasaxau Lataua
 Uleenu no tane'i manina.”

¹⁰ Ia Lataua mupala'alixu noxinge no anu Uleenu. Uleenu ne ukakamulinu mimii ukalusi, mo loxo mimii utalume no nano noxou Lataua ne anu mulavusou. ¹¹ Xo itema vile ulavusou xavutalau itema vile uasi ia mitema ne anu uleenusi ane molu mulavusou anu aloxo itema vile ulavusou xavuxavutala noxou Lataua uasi, ia anu Lataua Uleenusi molu mulavusou. ¹² Nenge tano'u Uleenu ane sou lialia 'o uasi. Ia teno'u Uleenu ane molu noxou Lataua. Sou lexe nenge talavusou mii ma'ia ane Lataua mulosingesi. ¹³ La sou mii ma'ia e nenge tavivikala no anu ne itema ulosoiengixu uasi. Ia no anu vaivaikala e Uleenu Tavuva mulosiexixu. La sou nenge talamananixu mimii no anu Uleenu manina no nano no anu vaivaikala noxou Uleenu. ¹⁴ Ia ta mitema ane Uleenu noxou Lataua uxolu noxi'a

✧ 2:9: Ais 64:4

uasi ne imomomo sou ino'u mii ane une'e no anu Uleenu noxou uasi. Xo vaikala noxou Uleenu uxali mii vitanisi noxi'a mo anu ulavusi'a uasi. Ia ane'i milavusou mii ma'ia ane Uleenu ulemolu noxi'a ne. ¹⁵ Itema ane mu'ana'ana no anu Uleenu Tavuna ne, la anu ulevinu mimii ukalusi, ia evile umomomo sou ulevinu uasi. ¹⁶ ✧Xo “'Ena'ei mulavusou xavutala noxou Tila mo ulosou xavutala?”
Ia nenge telavusou xavutala noxou Kalisitosi.

3

Kalikalipalaa no Nano no Anu Lalotu

¹ Ta vivilo, eni evikalangengi ne loxo avikalane'i ta mitema ane'i ane mi'ana'ana no anu Uleenu Tavuna uasi. Ia eni evikalangengi loxo ta mitema ane'i ane mixolu no anu 'ilixou sou lialia 'o si. Mo 'ilixoi'a loxo ta molomolosi no nano noxou Kalisito. ² ✧Eni uao elosinge sususi 'o ia alosinge la'ilali pekia'u uasi, xo ngingi ngamomomo sou nga'ou uao. Manina xo ngingi ne ngamomomo uao. ³ ✧Ngingi ne uao ngaxolu loxo ta mitema sou lialiasi 'o. Xo 'ilixou sou sangalako ilou 'oto'oto a muxolu noxinge ia ngingi ne xavutala lexe ngingi ne ta mitema sou lialia uasi? Mo ngingi ngalavusou lexe 'ilixomengi ne loxo ta mitema sou lialia 'o si uasi? ⁴ ✧Xo no mine ngingi vile uvikala lexe, “Eni amulinu Paulo,”
xe vile u'oxe,
“Eni amulinu Apolosi.”

✧ **2:16:** Ais 40:13 ✧ **3:2:** Eva 5:12-13; 1Pi 2:2 ✧ **3:3:** 1Ko 1:10-11 ✧ **3:4:** 1Ko 1:12

La sou loxovaa, 'ilixomengi ne mumaxa'inge lexe ngingi ta mitema sou lialia 'o si uasi?

⁵ ✧ Ioxe, Apolosi ne anu mii ma'ia? Xe eni Paulo ne eni mii ma'ia? Ia nexi noxou ne ta mitema sou xaixai vitanisi sou lexe ngingi ngamuxaxu tangengi noxou Tila. Xo Tila mulosixe xaixai vilevilesi sou taxaxaisou. ⁶ Eni sou atotounu ovu ngiaxu xe Apolosi sou unixi'u lexasou ia Latauasi anu u'oxonu uleme. ⁷ Aloxo ne la sou anu ane mutotounu ne mo anu ane munixi'u lexasou ne ualasi'a uasi. Ia Latauasi xo Anu u'oxonu mii uleme. ⁸ ✧ La sou itema ane utounu ovu ngiaxu mo itema ane unixi'u lexasou ne ane'i ilou mi'oxonu xaixai iou vilesisi. Mo sou ulai la anu ulotone'i umomomo no anu xaixai'a ilou vilevilesi. ⁹ Xo nexi noxou ne tanga nexesi sou xaixai noxou Lataua. Xe ngingi ne aloxo Lataua xaixu mo Lataua taasou.

¹⁰ No anu alauna ane Lataua mulosilo la eni sou etulusou tani tava'u aloxo itema ane muno'u lavulavu tatila sou utulusou tani laixe. Io mose'i ane'i itulusou tani teitexi no anu, ia ane vilevilesi ne ilaxa'i laixe sou itulusou a loxovaa. ¹¹ ✧ Xo evile umomomo sou utulusou lavo'o sou tani tava'u vile la va'axu no anu ane mutulu tei ne uasi. Tani tava'u ane tei ne anu Iesu Kalisito. ¹² Mo lexe mose'i itulusou tani teitexi no anu tani tava'u ne no anu mimii loxo xoulu ilou siliva mo lavo'o lailaixe e lapeisou tila musuku xe ovu mo ia'eia'e ainu ilou uiti ainu, ¹³ ✧ la sou xaixaiou ne umaxa'u mii ma'ia ane lailaixe no anu. Xo no voxo ane ne mimii e mutalume ne uxali no lamana. Anu upala'alixu no anu navu ne sou utovonu xaixai maninasou noxi'a ta mitema vilevilesi. ¹⁴ Lexe

✧ **3:5:** Apo 18:4, 11, 27-28 ✧ **3:8:** Mat 16:27; Ep 2:20-22

✧ **3:11:** Ais 28:16; 1Pi 2:4-6 ✧ **3:13:** 1Ko 4:5

tani ane itema vile utulusou ne uela uasi, la sou moosou ne uno'u ulusou xaixaiou ne. ¹⁵ Ia lexe tani ne uela ukalusi la xaixaiou ne usu'a vitanisi, la anu moosou ne u'ume uxexee no anu navu mo umauli.

¹⁶ ✧Loxovaa ngingi ngalavu lexe ngingi ne taasou lalotu noxou Lataua mo Lataua Uleenu a uxolu noxinge ne uasi? ¹⁷ Ia lexe itema vile u'oxo masuanu taasou lalotu noxou Lataua la Lataua u'oxo masuanu kalumo. Xo taasou lalotu noxou Lataua ane ne anu tavuna noxou mo ngingi nesi ane taasou lalotu noxou.

¹⁸ La sou mamu sou opongengi molu ukalavoin-gengi la. Xo lexe vile noxinge ne uxavutala lexe anu itema sou lavulavu no anu mimii sou lialia 'o, la laixe lexe anu uxali loxo itema sou uxovulaulau mo sou ili'i la anu uxali loxo itema sou lavulavu. ¹⁹ ✧Xo xavutala laixe sou lialia 'o ne anu loxo xavutala vulaulausi noxou Lataua iou. Xo Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo 'o,

“Anu uavoixa'a ta mitema sou xavutala laixe ne no anu lavulavu tatila sou lialia 'o.”

²⁰ ✧Mo Lavuku Tavuna teinu muvikala aloxo 'o la,

“Tila mulavusou lexe xavuxavutala noxi'a ta mitema sou lavulavu ne anu mii vitanisi.”

²¹ Aloxo ne la sou mamu sou ngingi ngatooxa'a ta mitema la. Xo mimii ukalusi ne ngingi ngaangingisi. ²² Loxo Paulo ilou Apolosi mo Kepasi xe lialia 'o ilou maui xe soli mo mimii ane muxolu vaimomo 'o xe ili'i kalumo ne mimii ane ne ngingi ngaangingi ukalusi. ²³ Mo ngingi ne noxou Kalisito xe Kalisito ne anu noxou Lataua.

✧ 3:16: 1Ko 6:19; 2Ko 6:16 ✧ 3:19: Iop 5:13 ✧ 3:20: Lex 94:11

4

Ta Mitema sou Xaixai Noxou Kalisito Vitanisi

¹ Aloxo ne, la sou ngingi ta mitema ngalavusixe lexe nexi ta mitema sou xaixai noxou Kalisito vitanisi, mo loxo nexi ta mitema sou tasaxila'u mii ma'ia ane Lataua mutalumeiou. ² ✧ La sou laixe lexe ta mitema ane isaxila'u xaixai ne ane'i ixaxai sou laixe manina imulinu masaxa noxou Tilasi'asi. ³ Lexe ngingimenge xe uasi la ta mitema sou ivelunu vaivaikala ne ngailevinu 'ilixoxeni la eni taleli papaxexu uasi. Manina xo eni melo ne alevinu 'ilixoxeni la uasi. ⁴ Aloxo ne la sou xavutalaxeni laixe ne anu mulamanasi. Ia xavutalaxeni umomomo sou ulevileli uasi. Ia Tilasi anu molu ulevileli no anu. ⁵ ✧ La sou mamu sou ngingi ngailevingengi vitavitanisi tei no mine voxo uao uasi ngaxomaiou Tilasi molu une'e. La mii ma'ia ane mutalume tei ne Anu uvulaxu uai lamana xe mii ma'ia uxolu utalume no xavutalai'a ta mitema, la anu uxali lamana. La sou no voxo ane ne la ta mitema vilevilesi ino'u 'osailai'a molu noxou Lataua. ⁶ ✧ Ioxe ta vivilo eni emasaxa lexe alingainge sou ngano'u mimii noxixe noxou Apolosi sou usu'ulingengi mo sou ngingi iengi umulinexi noxou no anu laaxu mimii e nexi talelemolu e mikaukavu aloxo 'o, “Mamu sou ngalai nga'oki la ngapolopepeenu mimii e mikaukavunu.”

La sou ngaitinu itema vile ngatelaixu xe ngataloxolixu vile ulu'elai uasi. ⁷ ✧ Xo 'ena'ei mu'oxongengi la ngexali iouvilemo noxi'a seli ne? Mii ma'ia ane ngingi ngeno'u, ia Lataua ulosinge uasi? Ia lexe ngingi ngeno'u mii ne molu

✧ 4:2: Luk 12:42 ✧ 4:5: 1Ko 3:8 ✧ 4:6: Rom 12:3 ✧ 4:7: Rom 12:6

noxou Lataua mukalu, la sou loxovaa la ngingi ngatoongenge. ⁸ Xo mimii e ngemasaxau ne a ngeno'u mukalu ne mo ngingi ngexali loxo ta mitema sou lavuluti mukalu. Mo ngingimenge ngexali loxo ta tatananu tuala io nexi uasi. Laixe musuku sou ngingi ngexali loxo ta tatananu tuala manina mo sou nexi kalumo taxali ta tatananu tuala loxo ngingi. ⁹ Xo eni emaisou aloxo Lataua mumulanexe ta aposeli ne mutulusixe ili'i noxi'a ta mitema laoluxa'a teexu loxo ta mitema ane sou ive'a isoli no tatexa'a. La ta mitema no anu lialia ukalusi mimatakisixe mo ta angelo mimatakisixe kalumo.

¹⁰ Nexi ne loxo ta mitema e xavutalai'a laixe uasi sou Kalisito, ia ngingi ngexali loxo ta mitema sou lavulavu musuku no nano noxou Kalisito mo nexi mamalanexesi ia ngingi pekia'inge. Ngingi ualasinge tatila ia nexi ualasixe ne kitu'asi. ¹¹ ✧ Xo tatei mo muxali vaimomo 'o ne nexi tasosolinxesi mo limilanexe 'esi'esi xe tokolomonexe xasixasixusi xe ivevexe kalumo la nexi sixe tani sou taxolu no anu uasi. ¹² ✧ Aloxo ne la sou nexi mexe te'oxo xaixai ialuxu no avoxe, no mine ta mitema isa'isixe la nexi taalusi'a xe ane'i i'oxo masuanexi la nexi tatuluxusi, ¹³ no mine nexi talomusou vaikala masumasua e ane'i ilavinexe no anu ne la nexi takolinu no anu vaikala laixe mo opo se'isisi. Musoko ne mune'e muxali vaimomo 'o la nexi texali loxo mosomoso e tasusuanu no ie'i ta mitema ukalusi no lialia 'o.

¹⁴ Eni ekaukavunu vaikala ane 'o mulai noxinge sou apamaelangengi uasi, ia sou apeletotosinge loxo ngingi ta 'alixeni e talelingenge misevile. ¹⁵ ✧ Mo lexe ngingi mengi

✧ **4:11:** 2Ko 11:23-27 ✧ **4:12:** Mat 5:44; 2Te 3:8 ✧ **4:15:** Xal 4:19

ta mitema loxo 10,000 sou isaxila'inge no nano noxou Kalisito, ia ngingi ta maminge ta piena uasi. Xo no nano noxou Kalisito Iesu la eni exali loxo maminge no anu a'alo laixe noxou. ¹⁶ ✧ Aloxo ne la sou eni alingainge sou ngamulinu tava'ilo tanixu. ¹⁷ ✧ Tava'u aloxo ne la sou eni apalusou 'alixeni Timoti ne ulai noxinge. Anu ne eni talelixu misevile xo mumulaxu taanu mulolutu noxou Tila. Sou lexe ulosoiengixu vote'i sou maulixu Kalisito Iesu e muxolu noxilo 'o. Ioxe eni elosinge lavulavu noxi'a ta mitema ilotu noxou Iesu no anu tuatuala vilevilesi ukalusi. ¹⁸ Xo se'i noxinge ne uao ixolaxolasi 'o. Xo ane'i ixavuxavutala lexe eni maasi amomomo sou ane'e noxinge uasi. ¹⁹ Ia uasi xo eni ane'e noxinge paleasi lexe Tila umasaxa aloxo ne. No mine eni ane'e la eni ataxunu mo alomusou vaikalai'a ta mitema sou xolaxola e ivivikala ne uasi. Ia xavi ma'ia ane ane'i mino'u ne. ²⁰ ✧ Xo saxisaxila'u noxou Lataua ne anu mii sou vaivaikalasi uasi, anu mii sou xavi. ²¹ La sou mii ma'ia ane ngingi ngemasaxau mukalu? Xo loxovaa eni ane'e noxinge ne la ane'e ano'u vuate, uasi ane'e noxinge no nano no anu talelingenge mo uleenu sou opo se'isisi?

5

Ngaxexeenu Vivinge Ane U'oxonu 'Ilixo sou Vote'i

¹ ✧ Eni elomusi'a ta mitema mia'aloxeni lexe 'ilixo sou vote'i a muxolu no nano noxinge ne. 'Ilixo ane ne anu masua manina xo ta mitema

✧ 4:16: Pil 3:17 ✧ 4:17: Apo 19:22 ✧ 4:20: 1Ko 2:4 ✧ 5:1: Liv 18:7-8; Lap 22:30

ane'i ane imulaxu tane'i noxou Iesu uasi ne i'oxonu uasi, ia no nano noxinge ne la itema vile mu'oxo 'ilixo sou vote'i noxie momu semau. ² La ngingi ne ngetoongenge mo nge'oxo muitinu! Ia loxovaa la xavutalamengi navuxu mo utama la sou ngaxexeenu itema ane mu'oxonu 'ilixo masua loxo ne mo uxexesinge no taingengi ne uasi? ³ ✧Manina lexe eni a axolu noxinge no vasimelo uasi ne ia no a uleleli la eni a exolu noxinge ne. Mo eni eilevinu itema e mu'oxo 'ilixo ne loxo eni a exolu lai ne. ⁴ No mine ngingi ngapita no nano no ualasou Tilasinge Iesu, la eni a exolu noxinge ne no 'a uleleli, mo xavi noxou Tilasinge Iesu a muxolu ne, ⁵ ✧Ia sou nenge ta'italonu itema ane ne ulai noxou Satani mo sou vasimolu sou 'ilixo masua ne umamulo usu'a ia uleenu umauli no voxo noxou Tila. ⁶ ✧Ilixomengi sou ngatotoongenge ne anu laixe uasi. Loxovaa ngingi ngalavusou lexe iisi seville kitu'a ne tamulaxu no 'a veleti latotopesou lololi la usoxolixu uxali tatila uasi? ⁷ ✧La sou ngaxexeenu iisi teinu, mo ngingi ngaxali loxo veleti latotopesou alavua e iisi sou uasi. Mo sou ngingi ngaxali laixe aloxo ne. Xo Kalisito Sipsip 'Olu noxinge sou voxo ane Lataua mupolopepeene'i ta Isilaeli no anu ne anu a miiamanu mukalu ne. ⁸ ✧Aloxo ne la sou nenge tasolonu 'osa'ila sou voxo tila aloxo ta Isilaeli mi'oxo no 'a voxo ane ne no anu iisi teinu uasi mo iisi ane sou susu xe masaxa masumasua uasi, ia no anu veleti ane iisi no anu uasi anu veleti e malemalenga mo maninasi.

⁹ Tei la eni ekaukavumengi no nano no anu uoli

✧ 5:3: Kol 2:5 ✧ 5:5: 1Ti 1:20 ✧ 5:6: Xal 5:9 ✧ 5:7: Ais 53:7; 1Pi 1:19 ✧ 5:8: Lap 16:3

voloxu noxilo lexe sou ngingi ngaxolu ngapita noxi'a ta mitema sou i'oxonu 'ilixu sou voteli ne uasi. ¹⁰ Uasi ne laaxu lexe ngaxexesi'a ta mitema sou lialia 'o e i'oxonu 'ilixu sou voteli mo iisu la ipulumasi'a xe itangatulu sou ilotu noxi'a ta lataua kalakalavoi ne uasi. Xo lexe ngingi nga'oxo aloxo ne la umomomo sou ngingi ngaxexee sou lialia 'o avile. ¹¹ ✧Ia vaimomo 'o eni akaukavumengi lexe mamu sou ngingi ngaxolu ngapita noxi'a ta mitema ane'i ane me'a ileme'a lexe ane'i ne ta vivinge noxou Kalisito ia ane'i milavusou 'ilixu sou voteli mo valamo^{*} xe itangatulu ulai noxi'a ta lataua kalakalavoi mo ane'i ane ivikala masumasua noxi'a ta mitema xe iixu lexa pekia'u u'oki mo iisu la ipulumasi'a. Ta mitema ane loxo ne ngongi'a ngaxolu ngapita mo nga'ani mamu. ¹² Xaixai ma'i ane noxilo sou eni ailevinu 'ilixoi'a ta mitema ane ixolu no ale no 'a lalotu? Ia loxovaa ngingi ne umomomo sou ngailevinu 'ilixoi'a ane'i ane ixolu no nano no 'a lalotu uasi? ¹³ ✧Xe ta mitema ane ilavusou ilotu uasi ne Lataua molu uilevinu 'ilixoi'a. “Ngaxexene'i ta mitema ane sou masaxa masumasua ne ixexee no taingengi.”

6

'Ilixu sou ta Mitema Noxou Lataua Itulu no 'a Vaivaikala

¹ Ia lexe ngingi vile utelo vaikala noxou menexu sou mii vile, la loxovaa anu uavuti sou ulaixu no laxune'i ta mitema ane iisalili uasi sou iilevinu ia ulaixu noxi'a ta mitema noxou Lataua uasi?

✧ **5:11:** 2Te 3:6; Tit 3:10 * **5:11:** valamo^a ne laaxu lexe matea.

✧ **5:13:** Lap 13:5; 17:7

2 ✧ Mo ngingi ngalavusou lexe Lataua ta mitemau ne ulai la iilevine'i ta mitema sou lialia 'o? Mo lexe aloxo ne la loxovaa la ngingi ngailevinu vaikala kitukitu'a e muxolu no taingengi ne uasi?
 3 Mo loxovaa ngingi ngalavu lexe nenge tamomomo sou tailevinu 'ilixoi'a ta angelo. Loxovaa ngingi ngalavusou aloxo ne uasi? La mimii sou lialia 'o ne nenge tailevinu laixe sou maui!
 4 Aloxo ne la sou lexe vaivaikala ane loxo ne uxali no taingengi la ngalaixu noxi'a ta mitema e ualasi'a uasi no nano no 'a lalotu ne mo ngatulu no ie'i sou iilevinu vaivaikalamengi! 5 Eni elemolu mii ane 'o sou apamaelangengi, xo loxovaa anu se'isisi lexe vile no taingengi noxinge ne anu lavulavuu umomomo sou uiilevinu vaivaikala ane loxo ne no taine'i ane mimulaxu tane'i ne uasi? 6 Ia uasi xo ngingi vile ne ulai utulusou vimou no ie'i ta mitema ane imuxaxu tane'i noxou Lataua uasi ne sou itelo vaikala noxou! 7 Manina musuku lexe 'ilixo sou ngatulusinge ngatongato'o no 'a vaivaikala ne laaxu lexe ngingi ngauauli uasi ngelapau mukalu. Ia loxovaa la sou ngingi ngamalalixa'a sou i'oxo masuangengi ua? Xe loxovaa la sou ngingi ngamalanixi'a mo i'oxonu 'ilixo sou ipulumau mimemimengi ua? 8 Ia uasi xo ngingi menge la ne ngekalavoi sou ngepuluma sou nge'oxo susu, ngingi nge'oxo mii aloxo ne noxi'a ta vingene ne la. 9 ✧ Ngalavu uasi lexe ta mitema ane i'oxonu 'ilixo masumasua la umomomo sou ualasi'a utelo sou mimii no 'a saxisaxila'u noxou Lataua uasi? Mamu sou opongengi ukalavoingengi la. Ta mitema sou i'oxo 'ilixo

✧ 6:2: Pal 20:4 ✧ 6:9: Xal 5:19-21; Ep 5:5; Pal 22:15

sou vote'i mo ta mitema ane ilotu noxou lataua kalakalavoi mo ane'i ane i'oxo 'ilixou sou vote'i noxi'a ta sema ane mitautaula'i xe ta mulu ane ixiui'a ngatongato'o xe ta mulu ane 'ilixoi'a sou i'oxo 'ilixosou vote'i, ¹⁰ mo ta mitema sou pulumasi'a xe ta mitema sou valamo^{*} mo ane'i sou iixu lexa pekia'u u'oki mo imunumunu xe ane'i ane iisu la ipulumasi'a la ane'i ane imomomo sou i'unalai no 'a saxisaxila'u noxou Lataua uasi. ¹¹ ✧ Mose'i noxinge ne tei la 'ilixomengi aloxo ne. Ia vaimomo 'o la Lataua mu'ulosinge mo ngexali laixe loxo anu ta na'u muisalili ne no anu ualasou Tila Iesu Kalisto mo no anu Uleenu Lataua.

Vasimenge ne Anu Taasou Uleenu Tavuna

¹² ✧ Mimii to se'i ne eni emomomo sou a'oxonu. Ia mimii tavu'alo ne umomomo sou usu'ulileli uasi. Mii tavu'alo ne eni emomomo sou a'oxonu ia umomomo sou eni amalalixu mii vile usaxila'ilo mo usakisakileli uasi. ¹³ ✧ La'ilali ne sou oponenge xe oponenge ne sou la'ilali ia Lataua umamulone'i ilou ukei. Mo vosimenge ne mii sou vote'i uasi, ia anu mii noxou Tila, xe Tila a muxolu no vasimenge. ¹⁴ ✧ Xe no 'a xaviinu la Lataua mutulusou Tila no 'a soli mo anu utulusinge kalumo. ¹⁵ ✧ La sou loxovaa, ngingi ngalavusou lexe vasimenge ne Kalisito vasimolu ane uasi? Loxovaa umomomo sou eni ano'u Kalisito vasimolu ka apitanu ilou sema sou vote'i vasimele? Umomomo uasi ane. ¹⁶ ✧ Loxovaa ngingi ngalavu lexe 'ei ane upitanu vasimolu

* **6:10:** valamo^a ne laaxu lexe matea. ✧ **6:11:** Tit 3:3-7
 ✧ **6:12:** 1Ko 10:23 ✧ **6:13:** 1Te 4:3-5 ✧ **6:14:** Rom 8:11;
 1Ko 15:20; 2Ko 4:14 ✧ **6:15:** Ep 5:30 ✧ **6:16:** Mat 19:5

noxie sema sou vote'i ne la ane'i ilou mixali vasime'a vilesisi. Xo vaikalasou muai aloxo 'o, “ta tamei ipita la ane'i vasime'a vilesisi.”

¹⁷ ✧Ia anu ane ilou Tila ipita, la ane'i ilou ixali vilesisi no nano no anu Uleenu. ¹⁸ Ngaxexee no anu 'ilixo sou vote'i xo susu ane se'i i'oxonu ne no ale no vasimolusi, ia anu ane u'oxonu susu sou vote'i la anu molu ususu no vasimolu la. ¹⁹ Loxovaa ngalavu lexe vasimenge ne taasou lalotu noxou Uleenu Tavuna e Lataua mulosinge mo anu uxolu no nano noxinge ne uasi? Ngingi ne ngingisisi la uasi. ²⁰ ✧Xo ngingi ne Lataua muno'u 'ulu tatilasinge misevile. Aloxo ne la sou ngatoxonu Lataua no anu vasimenge ne.

7

Vaikala sou Taula'i

¹ Ioxe vaimomo 'o eni akolinu vaivaikala ane ngingi ngekau-kavunu. Lexe itema utaula'i uasi ne anu laixe. ² Ia tava'u aloxo 'ilixo sou vote'i muxali mu'oki, la sou laixe sou ta mulu vilevilesi ne itaula'ixa'a ta semai'a uisalilisi. Xe ta sema vilevilesi ne kalumo itaulaixa'a ta mului'a uisa'ilisi. ³ Mo sou mulue umomosou u'oxo 'ilixo sou taula'i ne ulai noxie semau xe semau i'oxo aloxo ne kalumo ulai noxou mulue. ⁴ Mo semau vasimele ne anesisi naesi uasi, ia mulue nau kalumo. Iouvilesisi aloxo ne, mulue vasimolu ne anusisi nausi uasi ia semau na'e kalumo. ⁵ Io mamu sou nga'apisou vasimenge ngato'o noxinge la. Ia laixe lexe ngingi ngongou nga'oxonu aloxo ne no voxo se'i mo sou opo

✧ **6:17:** Ioa 17:21-23; Rom 8:9-11 ✧ **6:20:** 1Ko 7:23; 1Pi 1:18-19

se'isisi sou ngingi ngasaxila'inge va'axu sou lak-ilakasi xe ukalu la ngane'e ngapita la mo sou Satani utovongengi xo loxo ngingi ngamomomo sou ngasaxila'inge la uasi ne mamu. ⁶ Vaikala ane eni elemolu 'o ne anu loxo vaikala manina sou ngamulinu uasi. Vaikala ane 'o sou usaxila'ingesi. ⁷ Eni amasaxa lexe ta mitema ukalusi ne ixolu si aloxo eni ataula'i uasi. Ia uasi xo ta mitema vilevilesi ne Lataua mualusi'a iouiou. Vile na'u aloxo 'o xe vile na'u aloxo 'olele.

⁸ Ano 'o eni avikala ulai noxi'a ta samula mo ta vaalu aloxo 'o. Anu laixe sou lexe ane'i ixolu samulaxa'a aloxo eni 'osi. ⁹ ✧Ia lexe ane'i me'a imomomo sou isaxila'a uasi, la ane'i itaula'isi mo laixe, xo loxo 'o io tane'i ialuxu sou taula'ixa'a. ¹⁰ ✧Eni a'italonu vaikala pekia'u ano 'o ulai noxi'a ane'i ane mitautaula'i, eni avikala uasi anu Tila muvikala lexe mamu sou sema i'umesou mulue io ixolu va'axu. ¹¹ Ia lexe ane i'oxonu aloxo ne, la ane ixolusi io itaula'i la uasi xe uasi la ane ilivu sou itaula'ixu mulue la. Xe mamu sou mulu ukusaie semau ixexee. ¹² Eni avikala ulai noxinge ngingi ane leviani ne aloxo, eni avikala ia Tila uasi. Lexe vivinge vile u'uluxe semau ne imulaxu tane uasi ia imasaxa lexe ixolu noxousi la anu umomomo sou ukusaie ixexee mamu. ¹³ Mo lexe sema vile iuluxu mulue vile ne umulaxu tanu uasi, ia anu umasaxa lexe uxolu noxiesi ne la ane imomomo sou ikusau uxexee mamu. ¹⁴ Xo sema mulue ane ulavusou umulaxu tanu uasi ne muxali va'axu loxo Lataua na'u ne a noxie semau nesi, xe mulu semau ane ilavusou imulaxu tane uasi ne, mixali va'axu loxo Lataua na'u ne a noxou mulue nesi. Lexe aloxo ne uasi, la ta 'ili'a ne ixali nunii'a, ia anu aloxo ne la sou

ane'i ne mixali loxo Lataua ta na'u. ¹⁵ ✨Ia lexe ane'i ane imulaxu tane'i uasi ia imasaxa lexe i'ume ixexee la ngamalalixa'a i'oxonu aloxo ne. Mulu mo sema ane mimulaxu tane'i ne mii vile usakine'i uasi, Lataua mu'avalinge ne sou taxolu no anu opo se'isisi. ¹⁶ ✨Xo nini semau, nelavu a loxovaa, lexe nini nemomomo sou napamaulinu mulumeni uasi? Xe nini mulue nelavu a loxovaa, lexe nini nemomomo sou napamauline semameni uasi? Nexi talavusou uasi.

Utetelidou Maui Iou Aloxo Lataua Mulosou no Mine Anu Mu'avalou

¹⁷ Anu aloxo ne la sou itema vilevilesi ne anu utetelidou maui iou aloxo Lataua mulosou no mine anu mu'avalou. Vaikala ane ne eni alosinge ulai no anu lalotalotu noxinge ukalusi. ¹⁸ Loxovaa itema vile xooxoo mungasou tei mukalu ia Lataua mu'avalou? La mamu sou anu uxexeenu xooxoo anaxu tanixu ne. Xe loxovaa itema vile xooxoo ungasou uasi ia Lataua mu'avalou? La mamu sou anu umalanixu sou xooxoo ungasou la. ¹⁹ ✨Xo xooxoo ungasinge ne anu mii vitanisi mo xooxoo ungasinge uasi ne anu mii vitanisi kalumo. Ia mii ane maninasi a lexe tamulinu lapuloto noxou Lataua. ²⁰ Itema vilevilesi ne uxolu no nano no anu maui e anu muxolu no anu io Lataua mu'avalou. ²¹ Loxovaa nini nexolu loxo itema sou uxaxai vitanisi no mine Lataua mu'avaline? La mamu sou mii ane ne u'oxo oponeni tu'umaxu. Ia lexe umomomo sou nini mene naululusine la sou tila anu ululusine no anu sakisaki, la na'oxonu aloxo ne. ²² ✨Xo anu ane muxolu loxo itema sou ipalupalusousi, ia

✨ **7:15:** Rom 14:19 ✨ **7:16:** 1Pi 3:1 ✨ **7:19:** Rom 2:25; Xal 5:6; 6:15 ✨ **7:22:** Plm 1:16; 1Pi 2:16

Tila mu'avalou ne la anu uxali loxo itema noxou Tila ane mululu no anu sakisaki mo vasimolu papaxe. Xe iouvilesisi aloxo ne la itema ane vasimolu papaxe, ia Tila mu'avalou, la anu uxali loxo itema noxou Kalisito sou upalupalusousi. ²³ Ngingi ne Lataua muno'u 'ulu tilasinge la sou ngaxali loxo ngamitema sou ta mitema ipalupalusingsesi mamu. ²⁴ Ta vivilo, nenge vilevilesi ne taxolu noxou Lataua no anu mauili aloxo texolu no anu tei no mine anu mu'avalinge.

²⁵ Ano 'o vaikalasi'a ta samula. Eni ano'u vaikala pekia'u molu noxou Tila uasi. Ia eni avelunu vaikala ano 'o aloxo eni Paulo ane no anu alauna noxou Tila la Anu uvikala ne man-inasi. ²⁶ Xo tava'u loxo tu'utu'umaxu vaimomo 'o la eni exavutala lexe anu laixe noxinge sou ngaxolu aloxo ngexolu ne. ²⁷ Loxovaa nini netaula'i? Ia ngakamuli vote'i sou naxexeene semameni mamu. Xe loxovaa nini nataula'i uasi? La nakamuli ne sema sou nauluxe mamu. ²⁸ Ia lexe nini netaula'i la nini na'oxonu susu uasi. Xe lexe vuanga vile itaula'i la ane i'oxonu susu uasi. Ia ane'i ane itaula'i la ane'i ixalisou tu'utu'umaxu tapiena no anu mauilixa'a. Mo eni emasaxa sou aumengengi no anu mii ane ne. ²⁹ Ta vivilo, vaikala noxilo ne laaxu aloxo 'o. Voxo anu a ataxu ne. Mo usoko 'o ulai la ta mulu ane mi'uluxa'a ta semai'a ne ixolu aloxo ane'i ia sema uasi, ³⁰ xe ane'i ane itatama ne ixolu loxo ilavusou itatama uasi, xe ane'i ane i'osa'osa ne ixolu loxo ilavusou 'osa'osa uasi. Mo ane'i ane ilavusou ilotonu mimii ne ixolu loxo ta mitema ane'i i'a mimii sou imulaxu uasi. ³¹ ✧Xe ane'i ane ilavusou ixaxai no anu mimii sou lialia 'o ne uxali loxo 'au'au tatila no anu mauilixa'a uasi. Xo lialia 'o

✧ 7:31: 1Ioa 2:17

ne ilou mimii no anu ne anu aso ukalu. ³² Eni amasaxa lexe masaxa sou tangengi utulu mimii sou lialia 'o mamu. Itema ane utaula'i uasi ne anu tanu utulu xaixai noxou. Tila anu umasaxa sou u'oxonu mimii ane Tila umasaxau mo u'osasou. ³³ Ia itema ane mutaula'i ne xavutalau u'au'au no anu mimii ane sou lialia 'osi. Anu umasaxa sou u'oxonu mimii ane semau imasaxau mo i'osasou. ³⁴ La masaxa mo xavutala noxou ne mukalipala. Sema ane itaula'i uasi mo vuangasi ne ane ixavutala u'oki no anu xaixai noxou Tila. Masaxa tatila noxie ne lexe iitine ikalusi ilai noxou Tila no anu vasimele mo uleene kalumo, ia sema ane mitaula'i ne ixavuxavutala no anu mimii ane sou lialia 'osi. Ane imasaxa sou i'oxonu mimii ane mulue umasaxau mo u'osasou. ³⁵ Eni avivikala no anu vaikala ano 'o ne sou u'oxongengi ngaxolu laixe, ia loxo eni akakapingenge uasi. Eni emasaxainge sou ngaxolu la ngamulinu 'ili'ilixo uisalili mo sou nga'oxonu xaixai noxou Tila laixe io xavutalamengi ukalikalipala mamu.

³⁶ Lexe itema vile uxavutala lexe anu mu'oxonu 'ilixo laixe uasi ulai noxie vuanga e misosovosiesi lexe anu u'uluxe ne uasi, mo ane mixolu tauu lele'e piena mukalu io anu uxamulinu masaxa sou taula'i, la anu u'oxonu axo mumasaxaie ne. La anu ususu uasi. Ane'i ilou itaula'i. ³⁷ Ia itema ane molu mu'oxonu xavutalau io evile upalusou sou utaula'i uasi, mo umomomo sou usaxila'u masaxa noxou la, xe xavutalau muxali pekia'u lexe anu u'uluxe vuanga ne uasi. La itema ane ne mu'oxonu mii laixe kalumo. ³⁸ La sou anu ane mu'uluxe vuanga ne mu'oxonu mii laixe. Ia anu ane u'uluxe uasi ne, mu'oxonu mii laixe musuku.

39 ✧Sema ne ixolu no 'a sakisaki sou taula'i noxou mulue no voxo ane anu uxolu umaui. Ia lexe mulue usoli la ane ilulu no anu sakisaki ane ne, mo ane imomomo sou itaula'ixu itema 'ena'ei e ane imasaxau ia laixe lexe itema ne anu noxou Tila. 40 Ia noxilo la eni exavutala lexe loxo ane ixolu aloxo nesi la ane i'osa manina. Mo eni exavutala lexe Lataua Uleenu a muxolu noxilo 'o.

8

La'ilali Ane I'elaxu Ulai Noxi'a ta Lataua Kalakalavoi

1 ✧Ioxe ano 'o ne vaivaikala sou la'ilali ane mi'elaxu mulai noxi'a ta lataua kalakalavoi. Nenge telavu lexe nenge mukalusi ne teno'u lavulavu. Ia lavulavu vitanisi ne uxalixu 'osa'osa kalakalavoi mo nenge ta'itinenge. Ia tanengexa'a ta menexinge nesi u'oxonenge taxali peki'ainge. 2 ✧Itema ane uxavutala lexe anu mulavusou mii mose'i ne, anu ulavusou mii ma'ia ane laixe lexe sou anu ulavusou ne uasi. 3 Ia itema ane tanuxu Lataua no tanu ne, Lataua mulavusou. 4 ✧Ano 'o vaikala sou ta'ou mii xiasinu ane mi'elaxu ulai noxi'a ta lataua kalakalavoi. Nenge telavu lexe lataua kalakalavoi ne anu mii vitanisi manina no 'a lialia 'o. Mo telavu lexe ta lataua mose'i la uasi, ia Lataua vilesisi. 5 Mo loxo umomomo sou mimii ta piena ane ileme'a lexe ta lataua loxo teitexi no opo loxotolo mo no 'a lialia 'o ne anu manina ta lataua ne tapiena mo ta tatila ne tapiena, 6 ✧ia noxinge la Latauamenge anu a uxolu mo Anu vilesisi. Anu Maminge e Anusi tava'u mimii mukalusi mo maulinenge sou taxaxai noxou. Mo

✧ 7:39: Rom 7:2-3 ✧ 8:1: Apo 15:29 ✧ 8:2: Xal 6:3 ✧ 8:4: Lap 4:39; 6:4; Xal 4:8 ✧ 8:6: Ep 4:5-6

Tila noxinge ne Anu a uxolu ia Anu vilesisi. Anu Iesu Kalisito e tava'u mimii mukalusi xe tava'u maulinenge. ⁷ Ia ta mitema mukalusi ne ilavusou mii ane 'o ne uasi. Ta mitema seli a uao ixavutalasu ilotu no 'a lataua kalakalavoisi o la sou no mine ane'i i'ou mii xiasinu la ane'i ixavutalanu lexe mii ane ne ane'i mi'elaxu mulai noxi'a ta lataua kalakalavoi, mo loxo xavutalai'a mamalaxusi la ane'i ixamulinu loxo ane'i nuni'a. ⁸ La sou la'ilali ne umomomo sou une'e nenge 'alai noxou Lataua uasi. Mo lexe nenge ta'ou uasi la umomomo sou nenge taxali masua no iou Lataua uasi, xe lexe nenge ta'ou la umomomo sou nenge taxali laixe no iou Lataua uasi. ⁹ ✧Ngingi ngasaxilainge laixe xo loxo 'o io ngingi nga'oxonu aloxo ne umulinu vasimenge manamana'u ne la u'oxone'i ane'i ane mamalaxa'a ne ikuluke mo ilapau no anu uasi. ¹⁰ Xo lexe itema vile ane xavutalau mamalaxusi ne umaisinge ngingi ane ngenou lavulavu ane loxo ne nga'ani'ani no nano no taasou lalotu noxou lataua kalakalavoi, la masaxa uxali noxou sou u'ou mii ma'ia ane mi'elaxu mulai noxi'a ta lataua kalakalavoi ne. ¹¹ ✧Aloxo ne la sou vinging sou ane xavutalau mamalaxusi e Kalisito musolisou ne, ngingi ngavila'isou no anu xavutalamengi ane ne. ¹² Mo lexe ngingi ngasusulixa'a ta vinging aloxo ne mo ngamamulonou xavutalai'a se mamalaxu ne la ngingi ngesusu noxou Kalisito. ¹³ ✧Aloxo ne la sou lexe mii ma'ia ane eni a'ou ne u'oxonu vivilo sou ulapau no 'a susu, la eni umomomo sou a'ou mii xiasinu ane ne la mamu. Mo sou eni a'oxonu sou ulapau uasi.

✧ **8:9:** Rom 14:13-15; Xal 5:13 ✧ **8:11:** Rom 14:15, 20 ✧ **8:13:** Rom 14:21

9

Xaixai Muisalili Noxou Mitema Ane Iesu mupalusou

¹ ✧Loxovaa eni vasimelo manamana'u uasi? Loxovaa eni itema ane aposeli uasi? Loxovaa eni amaisou Iesu anu Tila noxinge uasi? Ia loxovaa ngingi ne loxo neneaxu xaixaixeni noxou Tila uasi? ² ✧Mo lexe se'i i'oxe eni amitema ane Iesu mupalusilo uasi ia ngingi nga'oxo lexe eni itema ane Iesu mupalusilo noxinge. Xo ngingi ne aloxo sosovo sou xaixai noxilo noxou Tila.

³ Anu vaikalaxeni 'o sou latolosilo ulai noxi'a ta mitema ane ixolu sou iilevinu xaixaixeni.

⁴ ✧Loxovaa anu muisalili sou nexi tano'u la'ilalinxexe xe lexanexe kalumo uasi? ⁵ Mo loxovaa anu uisalili sou nexi tano'a ta semamexi ane mimulamulaxu tane'i sou noxi'a taxixaoxao loxo ta aposeli mo Tila ta vimovimou xe Kepasi kalumo uasi? ⁶ Loxovaa nexi noxou Valunavasi nexisisi ta'oxonu xaixai no avoxe sou usu'ulinu xoluxolu nexesi? ⁷ Itema ane uxaxai loxo itema sou 'oto'otoi'a, la anu molu umoloxou 'ani la? Xe 'ena'ei ane utou xai sou uaini vile la anu umomomo sou u'ani no anu uasi? Xe 'ena'ei ane utuvu'a ta sipsip uiexu susune'i lexaxu la uasi? ⁸ Loxovaa ngingi ngaxavutala lexe eni amulimulinu xavutalai'a ta mitemasi'a e'oxonu vaikala ane 'o? Lapuloto movikala aloxo ne. ⁹ ✧Xo mikaukavunu no anu lapuloto noxou Mosesi aloxo 'o,

“Mamu sou ngasamalinu ta bulumakau anaxa'a no mine ane'i uao i'uve'uve'u la'ilali sosousou no ales'i 'o.”

✧ **9:1:** Apo 22:17-18; 26:16; 1Ko 15:8-9 ✧ **9:2:** 2Ko 3:2-3 ✧ **9:4:** Luk 10:8 ✧ **9:9:** Lap 25:4; 1Ti 5:18

Loxovaa? Lataua muvivikala ne si'a ta bu-lumakau? Uasi. ¹⁰ ☆Anu aloxo 'o vaikala tovola'i ane ne singe. Xo anu umasaxa lexe nenge ta'oxo loxo itema ane umamulonu lialia no xai. Xe itema ane uxexeenu la'ilali sosou. Ane'i ilou mi'oxo aloxo ne xo ane'i ilou iloopala lexe ulai la ane'i ino'u 'ulusou neneaxu xaixaii'a ilou ne. ¹¹ ☆Anu aloxo nexi tetounu mii sou Uleenu nonixi noxinge 'o. Ia ngingi ngalosixe mii ane sou usu'uli vasi-menge la loxovaa? Anu uisalili? Ia uasi. Xo nexi tano'u mii e nexi tetounu nesi temanu. ¹² ☆Ia lexe se'i ino'u mimii lailaixe mose'i aloxo ne noxinge la male nexi ne tano'u tavu'alo manina. Ia xo mimii lailaixe mose'i e lexe nexi tano'u noxinge ne nexi talinga sou tano'u uasi. Aloxo ne la sou nexi tatavulenu tu'umaxu ne xo tamasaxa sou tano'u uasi xo maasi la utaluxu vote'i sou a'alo laixe sou Kalisito. ¹³ ☆Ngaxavutala lexe ane'i ane ixaxai no nano no 'a taasou lalotu tatila noxou Lataua ane'i ino'u la'ilali no nano no 'a taasou lalotu tatila noxou Lataua ne. Xe ane'i ane isu'uli no 'a xaixai no nano no 'a valovalo la ane'i i'ani no anu mii ane ane'i mi'elaxu mulai mimulaxu no valovalo ne. ¹⁴ ☆Anu iouvilesisi aloxo Tila muvikala pekia'u lexe ane'i ane ia'aloxu a'alo laixe la ane'i ino'u xoluxolu lailaixe no lialia 'o sou a'alo laixe ane ne. ¹⁵ Ia eni ano'u mii vile uasi. Mo eni akaukavunu mimii mose'i sou ano'u noxinge uasi. Eni asoli ne mii vitanisi, ia eni a'osaxu a'aloxu a'alo laixe mo ano'u mii vile uasi ne anu tila. ¹⁶ ☆Aloxo ne la sou no mine eni a'aloxu a'alo laixe la amomomo sou a'itileli sou uasi xo eni a'aloxu a'alo laixe ane 'o no anu masaxa ane muavutilixo sou a'alo. Masua

☆ **9:10:** 2Ti 2:6 ☆ **9:11:** Rom 15:27 ☆ **9:12:** Apo 20:34; 2Ko 11:9 ☆ **9:13:** Lap 18:1-3 ☆ **9:14:** Mat 10:10; Xal 6:6 ☆ **9:16:** Iel 20:9

manina noxilo lexe eni a'aloXu a'alo laixe uasi. ¹⁷ La sou eni umomomo sou ano'u 'uluxeni sou xaixai ane 'o uasi. Xo eni melo a'oxonu no 'a masaxa noxilo uasi. Eni e'oxonu umulinu masaxa noxou. ¹⁸ Ioxe la sou eni ano'u 'uluxeni ane loxovaa? Xo mimii e lexe eni ano'u loxo 'uluxeni noxi'a ta mitema 'o ane eni ano'u mimii uasi 'o. Ia 'ulu vilesisi e lexe eni ano'u ne ane eni a'aloXu a'alo laixe ulai noxi'a ta mitema.

¹⁹ La sou eni amasaxa lexe axolu vašimelo papaxesi. Ia axali loxo itema sou xaixai vitanisi noxou itema vile uasi. Eni melosi a'oxoleli axali loxo itema sou xaixai vitanisi noxi'a ta mitema ukalusi. ²⁰ ✧Aloxo ne la sou no mine eni axolu no nixi noxi'a ta Iutaia la eni axali loxo ane'i ta Iutaia. Mo sou ano a ine'e. Xe no mine eni axolu no nixi noxi'a ane'i ane imulinu lapuloto la eni axali loxo eni amitema sou amulinu lapuloto ia eni axolu no anu lapuloto uasi. Eni a'oxo aloxo ne la sou eni amomomo sou alapune'i ane'e ne'i noxou Kalisito. ²¹ Ioxe no mine eni ane'e noxi'a ane'i ane ilavusou lapuloto uasi la eni axali loxo itema e ulavusou lapuloto uasi. Ia eni asusu no anu lapuloto noxou Lataua uasi. Eni emulinu lapuloto noxou Kalisito. Eni a'oxo aloxo ne mo sou alapune'i ane'i ane ilavusou lapuloto uasi ne ine'e noxou Kalisito. ²² ✧La sou no ie'i ane'i ane imulamulaxu tane'i pekia'u uasi la eni kalumo axali loxo ane'i ne sou alapune'i. Eni amasaxa lexe amulinu 'ilixoi'a ta mitema ukalusi mo sou no 'a 'ili'ilixoi'a nesi la asu'uline'i sou ino'u maulixu Kalisito. ²³ No 'a 'ilixoi'a ane eni a'oxonu ne sou eni a'osa sou a'aloXu a'alo laixe noxi'a ne mo nene'axu uxali la eni a'osa misevile.

²⁴ Ngingi ngalavu laixe xo no 'a voxo sou saisale

la ta mitema tavu'alo iiave no 'a saisale ia vilesisi noxi'asi anu uno'u 'ulu. Ngalavusou uasi ngaiave xavingengi mo sou ngano'u 'ulu ukalusi. ²⁵ ✧ Xo ta mitema ukalusi ane i'oxonu vilavila'i sou saisale no lia 'o ane'i tane'i utulu pekia'u manina no anu. Xo ane'i imasaxa lexe i'oxo aloxo ne mo sou ino'u kisivalui'a. Kisivalu ane ane'i ino'u ne ulai la ukalu. Ia ane nenge ta'oxonu 'o sou tano'u kisivalu ane kaluxusou uasi. ²⁶ Aloxo ne la sou eni umomomo sou aiave loxo itema e uiave masumasua mo utotosa uasi. Mo eni umomomo sou a'oto la asuanu avolo vitavitanisi loxo itema e usu'anu avolu vitavitanisi no nixi uasi. ²⁷ ✧ Eni ava'u vasimelo uisalili mo sou a'oxonu vasimelo ne umulinu masaxa noxilo mo sou ulai xe eni a'aloi'a ta mitema la eni kalumo ano'u uuluxeni xo loxo 'o io ano'u uasi.

10

A'alosi'a ta Isilaeli Usu'ulingengi Xo loxo 'o Io Ngalapau no 'a Tovotovo

¹ ✧ Ta vivilo, eni emasaxa lexe ngingi ngalavu laixe lexe tatei ne ta 'ilu'ilusunenge mixolu no laaxu sauma e maminge mulosi'a sou mupamux-ane'i no 'a vote'i. La sou ane'i mimulinu sou mix-isa'i sou luaki. ² La sou ane'i mi'ulo no 'a sauma xe no 'a luaki ne sou mixali ta mitemau Mosesi. ³ ✧ Xo ane'i mukalusi ne mi'ani no 'a la'ilali sou Uleenu iouvilesisi. ⁴ ✧ Mo miie no anu Uleenu iouvilesisi ne munixi loxo lexa no 'a lavo'o tatila mo anu a ilo'a imuamua'i ne. Lavo'o tatila ane ne anu Kalisito. ⁵ ✧ Ia Lataua u'osasonu tavu'alo noxi'a ne 'ilixoi'a uasi. La sou misoisoli mole

✧ **9:25:** Pil 3:14; 2Ti 2:4-5; 4:7-8 ✧ **9:27:** Rom 8:13; 13:14

✧ **10:1:** Mul 13:21-22; 14:22-29 ✧ **10:3:** Mul 16:35 ✧ **10:4:**

Mul 17:6; Iti 20:11 ✧ **10:5:** Iti 14:29-30

vasime'la mutautaolu no xalee lia vitanisi. ⁶ ✧ Ioxe la sou mii ane ne anu uxali loxo sosovo vile e sou nenge tamaisou la usu'ulinenge sou tapoloxalonu 'ilixo masumasua ane ane'i mi'oxonu. ⁷ ✧ La sou mamu sou ngingi ngalotu noxi'a ta lataua kalakalavoi loxo ane'i se'i noxi'a mi'oxonu. Xo mikaukavunu no 'a Lavuku Tavuna teinu aloxo 'o,

“Ane'i ixolu sou i'ani xe iie ukalu la ane'i ilai sou imolovila'isi'a ta sema.”

⁸ ✧ Mo nenge kalumo mamu sou ta'oxonu 'ilixo sou vote'i loxo ane'i se'i mi'oxonu. Xo no voxo ane ne la ta mitema 23,000 misoisoli no voxo vilesisi sou susu noxi'a. ⁹ ✧ Xe mamu sou nenge tatovonu Tila loxo ane'i se'i noxi'a mi'oxonu xo ane'i mi'oxo aloxo ne la ta sinana veveeni mingangasi'a la misoisoli. ¹⁰ ✧ La sou ngingi ngavikala masua noxou Lataua loxo se'i noxi'a mi'oxonu mamu. Xo ane'i mi'oxonu aloxo ne la angelo sou uve'a ta mitema isoli mune'e muve'a misoisoli. ¹¹ Mii ane muxali noxi'a ne anu loxo sosovo la sou ane'i mikaukavunu muxolu mo sou nenge tamaisou la taumolu xo nenge taxolu no mine voxo kalukaluxusou. ¹² La sou ngingi ngexavutala lexe ngingi ngetulu peki'ainge la ngalaxa'i laixe xo loxo 'o io ngalapau. ¹³ Tovotovo iouvilemo a muxali noxinge ne uasi ia iouvilesisi loxo uxaxali noxi'a ta mitema 'o si. Mo Lataua ne umulinu vaikalasi, la sou Anu umalanixu tovotovo ane umomomo sou ngingi ngauaulixu uasi ne uxali noxinge uasi. Ia no mine tovotovo uxalisinge la Anu kalumo ne upolonu vote'isinge la sou ngingi ngamomomo sou ngalapau uasi.

✧ **10:6:** Iti 11:4, 34; 1Ko 10:11 ✧ **10:7:** Mul 32:6 ✧ **10:8:** Iti 25:1-9 ✧ **10:9:** Iti 21:5-6 ✧ **10:10:** Iti 16:41-49

Lavilelu Noxou Lataua Kalakalavoi Xe 'Ani Noxou Tila

¹⁴ Aloxo ne la sou ta menexilo emasaxainge, lexe nga'ume ngaxexee no anu 'ilixu sou lalotu noxi'a ta lataua kalakalavoi. ¹⁵ Eni avikala ulai noxi'a ta mitema ane sou lavulavu, lexe ngingimenge ngailevinu mii ma'ia ane eni elemolu noxinge ne. ¹⁶ ✧Paku sou tavikala laixe musuku no anu ne upitanenge no nano no anu sialuxu Kalisito. Mo veleti ane nenge tase'ise'nu ne upitanenge no nano no anu vasi-molu Kalisito. ¹⁷ ✧Tava'u lexe veleti vilesi ne la sou nenge tavu'alo ne taxali vasimolu vilesisi. Xo nenge ukalusi ne tavaisuxu veleti vilesisi ne. ¹⁸ ✧Xavutalamengi umuline'i ta mitema ne Isilaeli. Ane'i ane i'ou mii e mi'elaxu ne la loxovaa ipita no 'a valovalo noxou Lataua. ¹⁹ ✧Loxovaa vaikalaxeni ne laaxu lexe mii ane mi'elaxu mulai noxou lataua kalavoi ne anu mii vile manina mo lataua kalavoi ne anu mii vile manina? ²⁰ ✧Uasisi ane. Mii ane ta mitema ane'i ane ta Iutaia uasi i'elaxu ne ane'i i'elaxu ulai noxi'a ta uleenu masumasua ia ulai noxou Lataua uasi. Mo eni amasaxa sou ngingi ngapita noxi'a ta uleenu masumasua mamu. ²¹ ✧Mo umomomo sou ngingi ngaie no 'a pakuxu Tila xe pakuxa'a ta uleenu masumasua kalumo uasi. Xe umomomo sou ngingi nga'ani no 'a valovalo sou 'ani noxou Tila xe no 'a valovalo sou 'ani noxi'a ta uleenu masumasua kalumo uasi. ²² ✧Loxovaa, nenge tatovo sou ta'oxonu Tila la'iaxu mo ulavinenge? Loxovaa, nenge peki'ainge muaulixu anu xavi-

✧ **10:16:** Mat 26:26-28 ✧ **10:17:** Rom 12:5 ✧ **10:18:** Liv 7:6

✧ **10:19:** 1Ko 8:4 ✧ **10:20:** Lap 32:17; Pal 9:20 ✧ **10:21:** 2Ko

6:15-16 ✧ **10:22:** Lap 32:21

inu?

Ane'i Ane Imulaxu Tane'i ne Vasime'a Papaxesi

²³ ✧ La sou mimii ta piena ne anu laixe sou nenge ta'oxonu ia anu mimii ta piena ne umomomo sou usu'ulinu xoluxolunenge uasi. Mo mimii ta piena ne anu laixe sou nenge ta'oxonu ia anu mimii tapiena ne umomomo sou u'oxo maulixa'a ta menexinge ne uleme pekia'u uasi. ²⁴ ✧ Mo mamu sou nenge ta'oxo lexe tasu'ulinengesi uasi. Nenge tasu'uline'i ta menexinge kalumo. ²⁵ La sou mimii ane xiasinu e ta mitema itaolunu la ngano'u noxi'a mo nga'ousi. Ia mamu sou ngaxavutala piena no anu mo ngatali'isou. ²⁶ ✧ Xo,

“Lialia mo mimii ta piena e muxolu no anu 'o ne anu mii noxou Tilasi.”

²⁷ Mo ane'i leviani e ilavusou imulaxu tane'i uasi i'avalinge io ngamasaxa lexe ngalai xe nga'ani la nga'ou mii ma'ia ane mimulaxu no talangenge ne. Io ngaxavutala piena no anu mo ngatali'isou uasi. ²⁸ ✧ Ia lexe vile uvikalangengi aloxo 'o,

“Mii ane ne milaixu sou mi'elaxu ulai noxi'a ta lataua kalakalvoi.”

La mamu sou ngingi nga'ou. Ngaxavutala laixe xo itema ne muvikalangengi io maasi xe ngingi nga'ou la ngingi ngasusu noxou itema ne. ²⁹ La sou ngaxavutala laixe noxou itema xavutalau. Ia ngingi ngaxavutala ngaangengi uasi. Ia tava'u loxovaa la sou xavutalau itema vile mo ne usakingengi mo ulevingengi ne? ³⁰ ✧ Ia lexe eni a'ou

✧ **10:23:** 1Ko 6:12 ✧ **10:24:** Rom 15:1-2 ✧ **10:26:** Lex 24:1

✧ **10:28:** 1Ko 8:7 ✧ **10:30:** 1Ti 4:4

mii ane eni evikala laixe musuku no anu. La sou loxovaa la itema vile mo ne uvikala masua noxilo no anu? Eni elavusou lexe eni evikala laixe musuku noxou Lataua mukalu la sou eni e'ou. ³¹ ✧ La sou mii ma'ia mukalusi ane ngingi nga'ou xe ngaixu mo nga'oxonu ne sou ngaitinu Lataua ualasu no anu. ³² ✧ Mamu sou ngasusulixa'a se'i noxi'a ta Iutaia xe ta Xiliki xe lalotu noxou Lataua sou ilapau no anu. ³³ ✧ Xo eni kalumo atovonu sou alosi'a ta mitema ukalusi 'osa'osa no 'a vote'i mose'i. Xo eni melo amomomo sou axalisou xeli xoluxolu laixe mo uasi. Xo xoluxolu laixe ne noxi'a ta mitema ukalusi sou ane'i ino'u maui no anu.

11

¹ ✧ Ngamuli 'ili'ilixo noxilo aloxo eni emulinu 'ili'ilixo noxou Kalisito.

'Ili'ilixo sou Umaxa'u Lalotu Maninasou

² Eni a'osasinge sou ngaxavutalaleli mo mimii tapiena e eni epotongengi no anu la ngetetelisu pekia'u loxo eni evikalangengi no anu. ³ ✧ Ia vaimomo 'o eni emasaxainge sou ngalavu lexe ngingi ta mulu ukalusi kisinge 'a Kalisito, xe ngingi ta sema kisinge 'a ta mulumengi, xe Kalisito kisou 'a Lataua. ⁴ Xo ta mulu ukalusi ane'i ane ilavusou ilinga mo ipalomatana io isuasou kisi'a la ane'i itaxaanu kisi'a uasi. ⁵ Xe ta sema ukalusi ane'i ane ilavusou ilinga mo ipalomatana io isuasou kisi'a uasi la ane'i itaxa anu kisi'a uasi. Anu aloxo ane'i ane milui kisi'a. La sou anu laixe lexe ta sema isuasou kisi'a. ⁶ Ia lexe sema ne ilavusou isuasou kisie uasi la ane

✧ **10:31:** Kol 3:17 ✧ **10:32:** Rom 14:13 ✧ **10:33:** 1Ko 9:20-22

✧ **11:1:** 1Ko 4:16 ✧ **11:3:** Tav 3:16; Ep 5:23

ixotosou laxusie mo uxali ataxusi. Xe lexe ane imaela sou ixotosou laxusie, la ane isuasou kisie. ⁷ ✧ Mamu sou itema usu'asou kisou. Xo anu loxo tovola'isou Lataua mo tokolomo noxou Lataua mo u'itinu Lataua. Ia sema ne ane tokolomo laixe noxou mulue. ⁸ ✧ Xo mulu muxali noxie sema uasi. Sema mixali noxou mulu. ⁹ Aloxo ne la sou anu ukoinu mulu ie sema uasi, mukoine sema iu mulu. ¹⁰ Tava'u aloxo ne la sou sema isuasou kisie sou sosovosou xavi ane ne sou ta angelo imaisou. ¹¹ Tila la sema ixolu va'axu mo xe mulu uxolu va'axu mo uasi, xo mulu ne anu sou usu'uline sema xe sema ne sou isu'ulinu mulu. ¹² Aloxo ne xo sema mixali noxou mulu, la sou mulu muxali noxie sema. Ia mimii ukalusi ne molu noxou Lataua. ¹³ La sou ngingi menge ngailevingengi la. Xo lexe sema ane isuasou kisie uasi io ilinga noxou Lataua la ane mi'oxonu 'ilixo laixe ane? ¹⁴ 'Ilixomenge nenge ta mitemasi ulosienge lexe itema ane kisou laxusou veveenu la anu mu'oxo 'ilixo masua sou maela. ¹⁵ Ia lexe sema e laxusie veveenu ne, la ane tokolomoxe? Xo laxusie veveenu ne sou usu'asou kisie. ¹⁶ Ia lexe itema vile umasaxa lexe uvikala tumalou no anu mimii ane nenge tevikala no anu 'o, ia nexi tamulinu 'ilixo vile la uasi mo ta tema lalotu noxou Lataua i'oxo aloxo 'o.

La'ilali Noxou Tila

¹⁷ Ioxe vaimomo 'o eni emasaxa lexe avikalan-gengi no 'a 'ilixomengi se'i e eni a'osasinge no anu uasi. Xo no anu pitapita noxinge sou vaivaikala la, 'ilixo laixe vile uxali no anu uasi. ¹⁸ ✧ Xo tei la eni elomu lexe no mine ngingi ngane'e ngapita loxo ta mitema no 'a lalotu,

✧ **11:7:** Tav 1:26-27 ✧ **11:8:** Tav 2:18-23 ✧ **11:18:** 1Ko 1:10-12

la kalikalipala uxolu no nixi noxinge ne noxi'a se'i. Eni elavusou manina. ¹⁹ Male lexe kalipala uxali no nixi noxinge aloxo ne la sou ngingi ngatongongengi laixe sou ngalavusi'a ane'i ane masaxa noxou Lataua muxolu noxi'a manina. ²⁰ La sou no mine ngingi ngapita loxo ne la la'ilali ane ngingi ngao'ou ne anu loxo la'ilali noxou Tila uasi. ²¹ Xo loxo ngingi vile ne u'ou, la vile no nixi noxinge ne, uavuti ka u'ou ukalu avile mole utapaxa'a se'i. La sou vile uxamuli lexe musolixu xe vile ulai uie mo u'oxovulaulau. ²² Loxovaa taasinge sou nga'ani mo ngaie no anu uasi? Mo loxovaa ngexavutala lexe ta mitema e ilotu noxou Lataua ne anu mii vitanisi la sou ngingi nge'oxone'i ta vivinge ane'i ane xa'a la'ilali uasi mimaela no nano no anu ne? Mii ma'ia ane sou eni alemolu noxinge? Male nge'oxo lexe eni e'osasinge no 'a 'ilixu ane ne? Uasi manina.

²³ Xo vaikala ane eni eno'u mune'e noxou Tila ne eni kalumo elosinge. No 'olovoxo la Tila Iesu e mixiu tumali'a noxou ne muno'u veleti. ²⁴ Xe no mine lexe sou use'inu, la movikala laixe musuku no anu la movikala aloxo 'o, "Ane 'o ne eni vasimelo e alosinge mo ngingi ukalusi nga'ou mo sou ngaxavutalaleli no anu." ²⁵ ✧ Mo iouvilesisi aloxo nesi no mine mio'u la'ilali mukalu la anu mutetelisu paku io movikalasou la, "Paku ane 'o anu sosovo sou vaikala alavua ane misakiinu. Anu 'o ne eni sialuxo. Nga'oxo aloxo ne, ngingi ukalusi ngaie no anu mo sou ngaxavutalaleli." ²⁶ Aloxo ne la sou lexe ngingi vile uo'u veleti ane ne xe uie no 'a paku ane ne la utotomu ne anu uxavutala soli noxou Tila ne ulai utalo no mine

✧ 11:25: Mul 24:6-8; Eva 8:8-13

anu ulivu une'e.

²⁷ ✧ La sou lexe 'ena'ei ane mu'ou veleti ane ne xe muie no 'a paku noxou Tila ne ia anu uxavutala laixe uasi no anu la anu mu'oxo susu no anu Tila vasimolu ilou sialuxu ne. ²⁸ La sou itema molu uxavutala tei 'o xe ili'i la anu u'ou veleti ne xe uie no 'a paku ane ne. ²⁹ Xo lexe sel'i i'ani xe iie ia itaxa Tila vasimolu ne uasi la vasimolu ne utulusi'a no 'a vaivaikalasou. ³⁰ Anu aloxo ne la sou tavu'alo noxinge ne, pekia'a uasi xe sel'i mipipiena xe tavu'alo ne misoisoli a vile. ³¹ Ia lexe nenge menge tailevi maulinenge laixe tei 'o la sou nenge tatulu no 'a vaivaikala uasi. ³² ✧ Ioxe no mine nenge tatulu no 'a vaivaikala noxou Tila, la anu loxo nenge texolu no laaxu tu'umaxu sou 'ilixo masua noxinge sou taxali u'isalili mo sou nenge tatulu no 'a vaivaikala uasi loxo ta mitema sou lialia itulu no anu vaivaikala. ³³ La sou ta vivilo no mine ngingi ngane'e ukalusi sou nga'ani la laixe sou ngaxomaie'i ta menexinge sel'i 'o. ³⁴ Ia lexe vile noxinge ne usolixu la laixe sou u'ani no taasou xo loxo 'o io pitapita noxinge ne uxalixu 'ilixo sou itelo vaikala noxinge. No mine eni ane'e la sou eni aisalilinoxu vaikala pa'usou noxinge.

12

Xaixai Iouiou Noxou Uleenu Tavuna

¹ Ta vivilo eni emasaxa lexe ngingi ngalavusou xavi iouiou sou i'oxo xaixai noxou Uleenu Tavuna. ² ✧ La sou ngingi ngalavu lexe no mine ngingi ngexolu loxo ta mitema ane imulaxu tane'i noxou Iesu uasi, la mii vile ulapungengi ngalai

✧ 11:27: Eva 10:29 ✧ 11:32: Eva 12:5-6 ✧ 12:2: Ava 2:18-19

noxia ta lataua kalakalavoi ane ivivikala uasi ne la ngingi ngalasi. ³ ✧ Aloxo ne la sou eni avikalangengi lexe vile noxinge ne Uleenu Lataua uxolu noxou la umomomo sou ulevetesou Iesu uasi. Mo lexe vile noxinge Uleenu Tavuna uxolu noxou la umomomosou uvikala lexe, “Iesu ne Anu Tila,” uasi.

⁴ ✧ Uleenu Tavuna ulosou xavi iouiou sou u'oxonu xaixai, ia anu Uleenu Vilesisi. ⁵ Mo xaixai iouiou kalumo, ia anu Tila vilesisi. ⁶ Lataua anusisi mulosi 'a ta mitema ukalusi xaixai iouiou, ia anu molu ulosi'a xavi sou i'oxonu. ⁷ No 'a xaixai vilevilesi la Uleenu Tavuna ulosi'a ta mitema xavi mo sou isu'uline'i se'i. ⁸ Io Uleenu Tavuna iouvilesisi nesi a ulosou itema vile xavi sou uvivikala no 'a xavutala laixe xe noxou itema vile la ulosou xavi sou uvivikala no 'a lavulavu laixe. ⁹ Uleenu iouvilesisi nesi ulosou itema xavi sou ulavusou umulamulaxu tanu noxou Iesu, mo ulosou vile xavi sou ukilakasi'a ta mitema la imauli la. ¹⁰ Xe vile sou umaxa'u sosovo sou xavi, mo vile sou ua'alo palomatana, xe vile sou uilevine'i ta uleenu, mo vile sou uvikala no anu vaikala iouiou xe vile sou uxiunu vaikalau ane uvivikala no anu vaikala iouiou. ¹¹ ✧ Xe xaixai mukalusi ne anu xaixaïou Uleenu iouvilesisi. Ia Anu mulosi'a vilevilesi loxo no anu masaxa noxousi.

Vasimolu Vile ne Anu Lololisi Ia Vilevilesi ne Mixali Piena no Anu

¹² ✧ Vasimolu vile ne anu lololisi ia piena muxali no anu. Mo vilevilesi ne piena ia ane'i ixalixu vasimolu vilesisi. La sou noxou Kalisito ne anu aloxo nesi. ¹³ ✧ Xo nenge mukalusi ne te'ulo no

✧ **12:3:** 1Ioa 4:2-3 ✧ **12:4:** Rom 12:6 ✧ **12:11:** 1Ko 7:7

✧ **12:12:** 1Ko 10:17 ✧ **12:13:** Xal 3:28

anu Uleenu vilesisi sou te'una no anu vasimolu vilesisi. Nenge ta Iutaia mo nenge ta Xiliki xe nenge ta mitema sou ipalupalusinge mo ta mitema ane evile usakisaki uasi. La sou nenge mukalusi ne teno'u Uleenu vilesisi sou taixu.

¹⁴ Ioxe la sou vasimolu vile ne piena ia uxalixu vilesisi uasi. ¹⁵ Lexe tava'u uvikala lexe, “Eni avolu uasi, la sou eni noxou vasimolu ne uasi,” la anu umomomo sou tava'u ne utolosou sou uxolu loxo vile no anu vasimolu ne kalumo. ¹⁶ Mo lexe sangalou uvikala lexe, “Eni iou uasi la sou eni noxou vasimolu ne uasi,” la anu umomomo sou sangalou ne utolosou sou uxolu loxo vile no anu vasimolu ne kalumo. ¹⁷ La sou lexe vasimolu lololi ne iousi la sou anu ulomu a loxovaa? Lexe vasimolu lololi ne anu sangalousi la sou anu utuma a loxovaa? ¹⁸ Ia maninasou. Lataua mumuxaxu vasimolu vilevilesi ne no nano no anu vasimolu vile aloxo anu mumasaxau sou uxali. ¹⁹ Lexe ane'i ukalusi ne ixali loxo iouvilesisi la sou vasimolu ne uxolu a ne'ei? ²⁰ Anu aloxo ne la sou pa'upa'usou ne piena ia vasimolu ne vilesisi.

²¹ Mo iou ne umomomo sou uvikala ulai noxou avolu lexe, “Eni emomomo io amasaxaine uasi,” uasi. Xe kisou ne umomomo sou uvikala ulai noxou tava'u lexe, “Eni emomomo io a masaxaine uasi,” uasi. ²² Xo anu aloxo 'o, vasimolu pa'upa'usou ane loxo mamalaxa'a si ne anu umomomo sou ane'i ixexee uasi. ²³ Xe pa'upa'usinge ane nenge taxavutala lexe tatoxone'i malaxo uasi ne nenge tatoxone'i laixe. Xe vasimenge pa'upa'usou ane laixe umomomo sou tamaxa'u uasi ne nenge tatalumeu laixe, ²⁴ io pa'upa'usinge ane'i ipala'a ne tatalumeiei laixe uasi. Ia Lataua mupitanu vasimolu pa'upa'usou la mitalonu

sou tatononu tatila mulai no anu pa'upa'usou ane uxolu vitanisi. ²⁵ Anu aloxo ne mo sou kalikalipalaa uxali no nano no 'a vasimolu ne mamu, ia lexe pa'upa'usou ne xavutalane'i ne umomomo sou usaxila'a ngatongato'osi. ²⁶ Lexe pa'usou vile uno'u navunavu, la pa'upa'usou ukalusi ne ilo'a ino'u navunavu. Mo lexe pa'usou vile uno'u tooxu, la pa'upa'usou ukalusi ne ilo'a i'osa.

²⁷ ✧Ioxe ngingi ne vasimolu Kalisito, mo ngingi vilevilesi ne anu vasimolu pa'upa'usou. ²⁸ ✧Xe no nano no anu ta mitema ilotu noxou Iesu la Lataua musosovosi'a ta mitema ane Iesu mupalusi'a, xe tameisou ane ta mitema sou palomatana, xe tatalusou ane ta mitema sou ilosinge lavulavu, xe ta mitema sou i'oxonu sosovo iouiou, xe ane'i ane ino'u xavi sou i'oxone'i ta mitema ixali laixe, xe ane'i ane sou su'uli, xe ane'i ane ino'u xavi sou iulaxunu xaixai, xe kaluxusou ane'i ane ivikala no anu vaikala iouvilemo. ²⁹ Loxovaa, ane'i mukalusi ne ane'i ta mitema ane Iesu mupalusi'a? Ane'i mukalusi ne ta mitema sou palomatana? Mo ane'i mukalusi ne ta mitema sou ilosinge lavulavu? Loxovaa ane'i mukalusi ne i'oxonu sosovo iouiou? ³⁰ Mo loxovaa, ane'i mukalusi ne mino'u xavi sou pamauli i'oxone'i ta mitema ixali laixe? Loxovaa, ane'i mukalusi ne ivikala no anu vaikala iouiou? Loxovaa ane'i mukalusi ne ixiunu vaikala iouvilemo ne? Uasi Lataua musosovosi'a vilevilesi sou i'oxo xaixai ane ne. ³¹ ✧Ia ngingi ngamasaxau xavi sou xaixai lailaixe vaimomo 'o ne u'oki.

13

Tanutanuxu

La sou Eni Alosiengixu Vote'i Ane Laixe Manina

¹ Lexe eni avivikala no anu vaikala iouvilemo noxi'a ta mitema mo noxi'a ta angelo kalumo, ia tanutanuxu uxolu no nano noxilo uasi, la eni ne aloxo xolalau utama piena xe xalamo e mitixitixinu vitanisi. ² ✧ Lexe eni eno'u xavi sou palomatana mo elavulavu no anu xavutalae'u talume ukalusi mo lavulavu laixe ukalusi no 'a muxamuxaxu taleli ne tatila mo pekia'u umomomo sou usukunu alaele ulai va'axu. Ia tanutanuxu uxolu no nano noxilo uasi, la eni ne a mii vitanisi. ³ Lexe eni alosi'a mimii noxilo ukalusi ne ulai noxi'a ta mitema ane i'a mimii uasi mo a'italonu vasimelo ulai noxi'a ta mitema sou i'elaxu no navu ia lexe tanutanuxu uxolu no nano noxilo uasi, la eni amomomo sou ano'u mii vile uasi.

⁴ Itema e tanuxa'a ta menexu ne anu uxolu se'isisi mo umasaxai'a maninasou. Anu uisuisu uasi mo utooxu mo uitinu uasi. ⁵ Mo anu u'oxo 'ilixu masua uasi xe anu loxo tanuxusi uasi mo anu loxo opoo lai'a palea uasi xe anu loxo kalapusou susu ane mi'oxonu noxou ne uasi. ⁶ ✧ Tanutanuxu ne loxo sou 'osa'osa no anu 'ilixu masua uasi ia 'osa'osa no nano no anu 'ilixu umuli vaikala laixe maninasou. ⁷ ✧ Xo anu usaxilainge utotomu, anu loxo sou umulaxu tanu utotomu anu loxo uloopala utotomu mo anu utulu pekia'u utotomu.

⁸ Tanutanuxu ne umomomo sou utalo uasi ia vaivaikala sou palomatana anu a uxolu ne ia ulai

la utalo mo vaivaikala iouiou ne ulai la tasiau ukalu xe lavulavu ne ulai la uxexee avile. ⁹ Xo nenge telavusou mimii pa'upa'usousi mo nenge taa'alo no 'a a'alosou palomatana pa'upa'usousi. ¹⁰ Ia no voxo mine mii ane lololinu ne uxali la mimii ane pa'upa'usou 'o ne ukalu avile. ¹¹ No voxo mine eni molomoloxo sio, la vaivaikalaxeni mo xavuxavutalaxeni mo xamuxamuli noxilo ne anu iouvilesisi aloxo ta molomolo nesi. Xe no mine exali loxo itema tila 'o la eni e'italonu 'ili'ilixo noxi'a ta molomolo ne mulai ili'i no tumalilo. ¹² Vaimomo 'o nenge tamaisou mimii xalexusi loxo no anu titilo, ia ili'i la nenge tamaisou Lataua 'alaiou no ienge. Vaimomo 'o eni alavusou Lataua ne maninasou uasi ia ili'i la eni alavusou maninasou loxo Anu mulavusilo manina. ¹³ ✧Xo vaimomo 'o mii tatalu anu a muxolu. 'Ilixo sou tamuxamuxaxu tanenge mo taloopala sou tano'u mimii ane lailaixe ili'i xe tanutanuxu. Ia anu tila mo muuli noxi'a manina ane tanutanuxu.

14

Xavi sou Palomatana Mo Vaikala Iouvilemo

¹ ✧La sou ngamulinu vote'i sou tanutanuxu mo ngamasaxau xavi iouiou sou i'oxonu xaixai noxou Uleenu Tavuna ne u'oki. Laixe lexe ngano'u xavi sou palomatana. ² Xo itema ane uvivikala no anu vaikala iouvilemo ne uvivikala noxi'a ta mitema uasi ia noxou Latauasi. Xo itema vile ulavusou mii e anu ulelemolu ne uasi. Anu ua'aloxu mimii mutalume ne no anu uleenusi. ³ Ia ta mitema ane'i palomatana ne ivivikala ulai noxi'a ta mitema sou ane'i ileme

pekia'a mo ipeletotone'i xe i'oxonu opone'i uai laixe. ⁴ Anu ane uvivikala no anu vaikala iouvilemo ne anu usu'ulinu anusisi. Ia anu ane upalomatana ne anu usu'uline'i ta mitema ilotu noxou Iesu sou ileme. ⁵ Eni emasaxainge vilevilesi ukalusi lexe ngavivikala no anu vaikala iouvilemo ia emasaxa mu'oki lexe ngingi ngapalomatana. Anu ane upalomatana ne anu tila mo muaulixu anu ane uvivikala no anu vaikala iouvilemo. Ia laixe lexe anu uxiunu vaikala ne mo sou ta mitema ilotu noxou Iesu ukalusi ne ino'u su'uli no anu la ileme.

⁶ Ioxe ta vivilo noxou Iesu, lexe eni ane'le noxinge ia avivikala no anu vaikala iouvilemo la eni asu'ulingengi laixe a loxovaa? Mo lexe eni a'alomengi no 'a mii ma'ia mutalume ia apala'alixu mo lavulavu laixe xe vaikala palomatana la alosinge vaikala sou usu'ulinu. ⁷ Mo loxo mimii ane maui no anu uasi ia tamaxusi, loxo kita xe susapu ne ta mitema imomomo sou ilavusou lexe ma'ia ane ilelexe no anu ne a loxovaa no mine mimii ne tamaxu vitanisi. ⁸ Mo aloxo ne la lexe xolalau utama lamana uasi, la 'ena'ei ane uloo sou 'oto'oto? ⁹ La sou anu aloxo nesi noxinge, lexe ngingi ngavivikala no anu vaikala ane ta mitema ilavusou uasi. La ane'i ilavusou mii ane ngingi ngalelemolu ne a loxovaa? Anu aloxo ngingi ngevivikala ne mulai no nixi vitanisi. ¹⁰ Manina vaikala tapiena iouiou anu a uxolu no anu lialia 'o, ia vile noxi'a ne laaxu uasisi, uasi. ¹¹ Ia lexe eni alavusou vaikala ane itema vile uvikala no anu ne laaxu uasi, la eni ne aloxo aasila noxou itema ane uvivikala ne xe anu ne aloxo aasila noxilo. ¹² La sou anu aloxo nesi noxinge. Xo loxo ngingi ngemasaxa mu'oki

sou ngano'u xavi iouiou sou i'oxonu xaixai noxou Uleenu Tavuna. La ngatovo ngaxaxai pekia'inge sou ngano'u xavi ane usu'uline'i ta mitema ilotu noxou Iesu sou itulu pekia'a mo ileme. ¹³ Mo tava'u aloxo ne la sou itema ane uvivikala no anu vaikala iouvilemo ne ukilaka lexe anu umomomo sou uxiunu vaikalasou mii ma'ia ane anu mulemolu ne. ¹⁴ La sou lexe eni akilaka no anu vaikala iouvilemo la uleelelisi a ukilaka io xavutalaxeni ne umaxa'u nene'axu lakilakaxeni ne uasi. ¹⁵ Ioxe la sou eni a'oxonu mii ma'ia? Eni akilaka no anu uleeleli mo no anu xavutalaxeni kalumo xe eni alexe lexe no anu uleeleli la no anu xavutalaxeni kalumo. ¹⁶ Ia lexe nini naitinu ualasou Lataua no anu uleenenisi mo navikala laixe musuku la sou itema vile vitanisi ane uxolu no nixingengi ne ulavusou uvikala lexe manina a loxovaa? Xo anu ulavusou mii ma'ia ane nini nalelemolu ne uasi. ¹⁷ Male nini navivikala laixe noxou Lataua ne anu laixe ia itema ane vile 'olele ne anu uno'u su'uli vile uasi manina. ¹⁸ Eni avikala laixe noxou Lataua xo euaulingenge mukalusi sou avivikala no anu vaikala iouvilemo. ¹⁹ Ia no mine ta mitema ilotu noxou Iesu ipita la laixe lexe eni avikala no anu vaikala mautunu ta'uvesi ane ulamana xe eni avikala sou ane'i ino'u lavulavu no anu, io anu tila no anu vaikala 10,000 mautunu vaikala iouvilemo.

²⁰ ✧Ioxe ta vivilo mamu sou xavutala-mengi loxo ta molomolo ta kitukitu'a. Ia ixavutala no anu 'ilixo masumasua la ane'i loxo ta keakea. Xo ta keakea ne ilavusou i'oxonu 'ilixo masua uasi. Io no anu xavutalamengi la nga'oxo aloxo ta mitema ta tatila. ²¹ ✧Xo kaukavu muai no anu

lapuloto aloxo 'o,

“ ‘Noxi'a ta mitema sou vaivaikala iouvilemo mo
no anu anaxa'a taasila,

la eni avivikala noxi'a ta mitema ane ne, eni
a'oxonu aloxo ne.

Ia ane'i imomomo sou ilomu noxilo uasi.'
Tila muvikala aloxo ne.”

²² La sou vaikala iouvilemo ane loxo sosovo ne
anu noxi'a ane'i ane imulaxu tane'i uasi, ia noxi'a
ane'i ane imulaxu tane'i uasi. Xe vaikala palo-
matana ne noxi'a ane'i mimulaxu tane'i. Ia ane'i
ane mimulaxu tane'i uasi ne ane'i uasi. ²³ ✧Ioxe
lexe ta mitema ilotu noxou Iesu ipita io ane
ukalusi ne ivivikala no anu vaivaikala iouvilemo,
ia ta mitema mose'i ane ilavusou vaivaikala
ne uasi xe imulaxu tane'i uasi ne ilomusinge
la ixavutala lexe ngingi xavutalamengi mu'oxo
vulusi. ²⁴ ✧Ia lexe ngingi ngavikala palomatana
io itema vile ane umuxaxu tanu uasi xe vile ane
ulavulavu uasi ne u'una, la vaivaikalamengi ne
uxiu opoonu xe ulavu lexe anu itema sou susu
la ngingi ta piena ukalusi ne ngailevinu 'ilixou
ne, ²⁵ la sou mii ane mutalume no nano no tanu
ne anu a uai no tatexa ne. La anu utaloxo ulu'e
sou ulotu noxou Lataua, la uvikala tama lexe,
“Manina, Lataua anu a uxolu no nixingengi 'o.”

Vote'i sou Muamua'ixu Lalotu

²⁶ ✧Ioxe ta vivilo nenge tavikala a loxovaa?
No mine ngingi ngane'e ngapita sou ngalotu la
vilevilesi ne ino'u xaixai loxo lexe, xe vaikala sou
lavulavu, mo mii mose'i ane Lataua mumaxa'u
no iengi xe vaikala iouvilemo. Mo ane sou uxiunu
vaikala iouvilemo. Miii ane ne sou u'oxo

lalotu utulu pekia'u mo uleme. ²⁷ Lexe mose'i ivivikala no anu vaikala iouvilemo, xe tamei uasi la tatalusi ane'i ivikala, io ivikala ukeikei uasi, vile uvikala ukalu la vile uvikala. Xe laixe lexe itema vile sou uxiunu vaikalai'a ne anu a uxolu kalumo. ²⁸ Ia lexe itema vile sou uxiunu vaikala ne uasi, la itema ane uvivikala no anu vaikala iouvilemo ne, uxolu tani ukisi no anu pita sou lalotu ne. Io uvivikala noxousi xe noxou Latauasi. ²⁹ ✧ Mo sou ta mitema sou palomatana tamei, uasi la tatalusi ane ivikala, io ane'i ane ixolu ne ilomulangiou mo iilevinu vaikalai'a ne laixe manina. ³⁰ Ia lexe Lataua ulosou itema vile e uxoxolu no lia ne mii vile la itema ane muvivikala tei ne anu utalo. ³¹ Xo ngingi ukalusi ne ngemomomo sou ngapolomatana vilevilesi mo sou ta mitema ukalusi ne ilamana mo pekia'a. ³² Ta uleenu sou vaikala palomatana ne ane'i imulinu vaikala noxi'a ta mitema sou ipalomatana nesi. ³³ Xo Lataua ne loxo anu Lataua sou u'oxonu mimii vitavitanisi uasi, ia anu Lataua sou opo se'isisi.

Loxo no anu la'ola'oluxu noxi'a ta mitema ilotu noxou Iesu, ³⁴ ✧ mo ta sema ne ixolu tani ukisi no nano no a lalotu. Ane'i ne imomomo sou ivivikala uasi ia ilu'ene'i sou imulinu loxo lapuloto noxou Mosesi mulemolu. ³⁵ Lexe ane'i imasaxa sou ilavusou mii vile, la ane'i itali'isi'a ta mului'asi no taasi'a, xo ta sema ivikala no nano no 'a lalotu ne anu mii sou maela manina. ³⁶ Loxovaa vaikala noxou Lataua ne tava'u musoko a noxinge ne? Uasi, loxovaa ngingi ta mitema ane nesi ane ngeno'u vaikala noxou Lataua ne? Ia evile ino'u vaikalau uasi.

✧ **14:29:** 1Te 5:21 ✧ **14:34:** 1Ko 11:3; 1Ti 2:12

37 ✧ Mo lexe itema vile uxavutala lexe anu ne itema sou palomatana, xe uasi la muno'u xavi iouiou sou i'oxonu xaixai noxou Uleenu Tavuna ilavusou lexe mii ma'ia ane eni akaukavunu ulai noxinge 'o ne anu loxo vaikala pekia'u noxou Tila. 38 Ia lexe anu umulaxu xavutalau no anu uasi, la anu kalumo ne ngamulaxu xavutalamengi no anu vaikalau ne mamu. 39 Anu aloxo ne la sou ta vivilo nga'oxo masaxa noxinge pekia'u sou ngapalomatanasi, io vaikala iouvilemo ne ngatavuna sou mamu. 40 Ia nga'oxonu mii ukalusi ne umomomo laixe no anu vote'i sou muamua'ixu lalotu.

15

Kalisito Mumauli La

1 Ioxe, ta vivilo, eni emasaxa sou alivunoxu xavutalamengi sou a'alo laixe noxou Iesu Kalisito ane eni ea'aloxu noxinge mo ngingi ngeno'u mo sou ngingi ngatulu pekia'inge no anu ne. 2 No anu a'alo ane nesi ane Lataua mupamaulingengi no anu ne lexe ngingi ngateteli pekia'u no anu vaikala ane eni ea'aloxu noxinge ne xo lexe uasi la ngingi ne ngamuxamuxaxu tangengi vitanisi. 3 ✧ Xo mii ma'ia ane eni eno'u ne ane eni akalanu une'e noxinge, aloxo anu mii tatila manina lexe Kalisito musoli sou susu noxinge aloxo vaikala-sou muai no anu Lavuku Tavuna teinu ne, 4 ✧ la sou mi'asixu xe mumauli mutulu la no anu voxo tatalusou loxo vaikalasou muai no anu Lavuku Tavuna teinu. 5 ✧ Mo anu mupala'a noxou Pita xe mukalu la noxi'a ta molomolo noxou mavulovexa

✧ 14:37: 1Ioa 4:6 ✧ 15:3: Ais 53:5-12 ✧ 15:4: Mat 12:40; Apo 2:24-32 ✧ 15:5: Mat 28:16-17; Luk 24:34

mo mulu'e no lia tamei. ⁶ Xe ili'i no anu la anu mupala'a alaxu vilesisi noxi'a ta vimovimou mose'i noxou sosovosi'a loxo itemaxu itemaxu vile mo itemaxu ta'uve (500). Piena mose'i noxi'a ne uao imaumaulisio, ia mose'i a misoisoli mukalu ne. ⁷ ✧Mukalu la anu mupala'a noxou Iakavo xe mukalu la mupala'a noxi'a ta aposeli ne mukalusi, ⁸ ✧mo kaluxusou la anu mupala'a noxilo kalumo. Eni ne aloxo itema ane nenu mivo'o lalaanu. ⁹ ✧La sou eni ne akitu'a noxi'a ta aposeli ne mo lexe eni laixe sou ilemelo lexe aposeli uasi. Xo eni e'oxo masuane'i ta mitema sou lalotu noxou Lataua. ¹⁰ ✧Ia no anu alauna noxou Latauasi la sou eni exali amitema iou aloxo 'o. Mo alauna noxou ane mune'e noxilo ne loxo mii vitanisi uasi. Eni exaxai pekia'ilo mo euaulixa'a ta aposeli mukalusi ne. Io loxo eni uasi, ia alauna noxou Latauasi ane muxolu noxilo sou e'oxonu xaixai ne. ¹¹ Mo lexe eni a'alomengi xe ta menexilo ia'alomengi, la nexi noxi'a taa'aloxu vaikala iouvilesisi la sou ngingi ngamulaxu tangengi no anu.

Ta Mitema Ane'i Ane Misoisoli ne Imauli La

¹² Ia lexe nexi tea'alo lexe Kalisito mutulu mumauli la no anu soli, la sou loxovaa mose'i noxinge ne itali'i lexe ta mitema imomomo sou itulu la no 'a soli uasi? ¹³ Mo lexe mauili la noxi'a ta mitema ane misoisoli ne uasi la Kalisito ne anu mutulu mumauli la uasi kalumo. ¹⁴ Ia lexe Kalisito ne utulu umauli la uasi la a'alo noxixe mo loopala noxinge ne anu mii vitanisi. ¹⁵ La sou aloxo ne la nexi loxo ta mitema sou a'alo kalakalavoi no anu mii ane Lataua mu'oxonu,

✧ 15:7: Apo 1:3-4 ✧ 15:8: Apo 9:3-6 ✧ 15:9: Ep 3:8; 1Ti 1:15 ✧ 15:10: 2Ko 11:23

xo nexi tea'aloXu Lataua lexe anu mutulusou Kalisito mumauli la no anu soli. Ia manina lexe anu utulusou Kalisito umaui la uasi aloxo ne la sou lexe ane'i ane misoisoli ne itulu imauli la uasi. ¹⁶ Xo lexe ane'i ane misoisoli ne itulu imauli la uasi la sou lexe Kalisito ne anu utulu umaui la uasi avile. ¹⁷ Mo lexe Kalisito ne utulu umaui la uasi, la loopala noxinge ne anu mii vitansi. Mo susu noxinge ne anu a uao uxolusinge ne sio. ¹⁸ La sou ane'i ane mimuxaxu tane'i kalumo noxou Kalisito ka misoisoli ne ane'i misuasua mukalu. ¹⁹ Mo sou lexe loopala noxinge noxou Kalisito ne sou maui no anu lialia 'osi la loopalasinge ne uaulixu masuanenge avile mo ta mitema ukalusi no anu lialia 'o.

²⁰ Ia manina Kalisito ne mutulu mo mumauli la no anu soli. Anu aloxo Anu mutulu tei ne sou ane'i ane misoisoli la imauli la. ²¹ ✧Xo loxo soli mune'e noxou itema vile la maui la noxi'a ane'i ane misoisoli ne une'e noxou itema vile kalumo. ²² Xo anu aloxo 'o noxou Adamu la ta mitema ukalusi isoli. Xe noxou Kalisito la ta mitema ukalusi ne ino'u maui. ²³ ✧Ia vilevilesi ne na'a voxo mo, xe Kalisito, Anu loxo itema ane mutulu tei xe no mine Anu ulivu une'e, la ane'i ane ta noxou ne itulu imauli. ²⁴ Voxo kaluxusou uxali la Anu uitalonu saxisaxila'u ulai noxou Momu Lataua. No mine anu Kalisito umamulonu mo ukalusi'a ta kisikisi'a ta uleenu masumasua e pekipekia'a mo xavine'i mulolutu. ²⁵ ✧Xo anu uulaxunu sou saxisaxila'u ulai utalo no mine Kalisito utaolune'i ta uluau ukalusi ne no lia no laaxu xavi noxou. ²⁶ ✧Uluau ukalusou sou umamulonu mo ukalusou ane soli ne. ²⁷ ✧Xo

✧ 15:21: Rom 5:12 ✧ 15:23: 1Te 4:16; Pal 20:5 ✧ 15:25: Mat 22:44 ✧ 15:26: Pal 20:14 ✧ 15:27: Lex 8:6

“Lataua mu'italonu mimii mukalusi ne no lia no laaxu xavi noxou Kalisito.”

Io vaikala lexe mimii mukalusi ne mu'italonu no laaxu ne anu mulamanasi lexe Lataua e mu'italonu mimii mukalusi no tava'u Kalisito ne. Ia Lataua anu molusi uxolu no laaxu uasi. ²⁸ Ia no mine anu u'oxonu mimii aloxo ne ukalu la sou 'Olu molu mumulinu Lataua e mu'italonu mimii mukalusi no laaxu ne, mo sou Lataua umomomo sou uxolu no anu mimii ukalusi.

²⁹ Ioxe lexe mauili la uasi la sou mii ma'ia ane ane'i e mi'ulosi'a sou isu'uline'i ta mitema e misoisoli ne i'oxonu? Lexe ane'i e misoisoli ne umomomo sou itulu imauli la uasi avile la sou loxovaa no anu 'ulo'ulo ane mi'ulosi'a ta mitema sou isu'uline'i ne? ³⁰ ✧ Xe loxovaa noxixe, la sou nexi ta'italongengi no anu tu'utu'umaxu utotomu 'o? ³¹ Eni atavulenu soli no voxo utotomu evikala manina aloxo ne xo ta vivilo loxo eni e'osasinge sou ngexolu no nano noxou Iesu Kalisito anu tila noxinge. ³² ✧ Lexe eni e'otoxa'a ta mimii ta vova ne Epeso sou mii masaxa noxilosi la mii ma'ia ane eni eno'u? Lexe ane'i ane misoisoli ne itulu imauli la uasi, la, “Nenge ta'ani mo taie xo ne'ielā la nenge tasoisoli.” ³³ Mamu sou ngamulinu kalakalavoi noxi'a ta mitema. “Xo ta mitema ta masumasua ne ivila'isou 'ilixō laixe ne.”

³⁴ La sou ngatulu no anu lavulavu ane muxolu noxou itema vile lailaixe lexe ngingi ngamulinu, io ngataluxu no anu 'ilixō sou nga'oxonu susu. Mo se'i noxinge ne ilavusou Lataua uasi ne eni avikala aloxo ne sou apamaelangengi.

Vasimenge Ane Umaili La

³⁵ Ia male itema vile utali'i lexe, “Ta mitema ane misoisoli ne ulai la itulu imauli la a loxovaa 'o? Vasime'a ne uxali iou a loxovaa?”

³⁶ ✧Xovulaulau! Mii ma'ia ane nini natounu ne anu usoli tei 'o la sou anu upau sou uleme.

³⁷ La sou no mine nini natounu la loxo natounu ovu lololi e uxali ili'i ne uasi, ia ngiaxu vitanisi. Male uiti ngiaxu, uasi, la mii vilemo ngiaxu.

³⁸ Ia Lataua ulosi'a vasime'a loxo anu molu mumasaxau. Mo ngiaxu iouiou vilevilesi ne anu ulosi'a ainu vilevilesi mo. ³⁹ Xe mimii no lia 'o ne anu iouvilesisi uasi. Nenge vasimenge mo xe ta mimii ane imuamua'i no 'a lialia ne vasime'a mo xe ta ngiala ne vasime'a mo ia ta sinana ne vasime'a iouvilemo. ⁴⁰ Anu aloxo ne la sou mimii sou loxotolo ne na'u vasimolu mo xe mimii sou lialia ne na'u vasimolu mo. Ia mimii sou loxotolo e lailaixe ne anu vasimolu iouvilesisi mo mimii lailaixe sou lialia 'o ne vasimolu iouvilemo. ⁴¹ Mo aso ne anu na'u kaaxu lailaixe mo xe so'io ne anu na'u kaaxu lailaixe mo. Ia ta oto ne na'a kaaxa'a mo. Io ta oto kaaxa'a ne uxali iouiou mo lailaixe manina.

⁴² Anu iou aloxo nesi no anu mauili la noxi'a ane'i ane misoisoli. Vasimolu ane mi'asixu ne anu umasua ia vasimolu ane utulu mauili la ne anu umomomo sou uui la uasi. ⁴³ ✧No mine mi'asixu la vasimolu ne laixe uasi ia mutulu mumauili la no anu mimii lailaixe. Mi'asixu la mamalaxusi ia mutulu mumauili la no anu xavi tatila. ⁴⁴ Vasimolu e miasixu ne anu sou lialia 'o si ia anu mumauili la, la vasimolu ne sou uleenu. La sou vasimolu sou lialia 'o xe vasimolu sou uleenu kalumo ne. ⁴⁵ ✧La sou kaukavusou muai lexe, “Adamu anu tei ne muxali loxo itema

mumaulisi,” ia Adamu ane ili'i ne muxali loxo Uleenu sou ulosi'a ta mitema mauli. ⁴⁶ Xo uleenu ne ulu'e tei uasi. Vasimolu mulu'e tei ka sou uleenu. ⁴⁷ La sou itema ane tei ne anu molu no anu lomulo sou lialia 'o, xe itema ane tameisou ne anu molu no opo loxotolo. ⁴⁸ Anu aloxo ta mitema sou lialia 'o ne ane'i loxo itema sou lialia. Xe aloxo ta mitema sou opo loxotolo ne la sou ane'i loxo itema sou opo loxotolo. ⁴⁹ Mo anu iouvilesisi aloxo nenge texali loxo ta mitema ane sou lialia 'o ia ili'i la nenge taxali loxo itema ane sou opo loxotolo.

⁵⁰ Ioxe eni avikalangengi, ta vivilo lexe mii ane vasimenge lialia 'o ne umomomo sou uxolu kalumo no nano no 'a saxisaxila'u noxou Lataua uasi. Mo mii ane ukalu ne umomomo sou upita ilou mii ane lailaixe mo kaluxu uasi, uasi. ⁵¹ ✧Ngalomu, eni avikala ngengixu vaikala utalume vile aloxo 'o. Nenge mose'i ne tasoli uasi, ia nenge ukalusi ne taxiu vasimenge, ⁵² no mine ane ne uxali loxo ienge u'amo no anu xoolau utama kaluxusou. Xo no mine xoolau utama la ane'i ane misoisoli ne itulu imauli la, ia isoli la uasi, mo nenge ne vasimenge uxui ukalusi. ⁵³ ✧La sou vasimolu ane umamulo ne utokolomo no anu mimii lailaixe ane umamulo uasi. Mo vasimolu ane musoli ne utokolomo no anu mimii ane sou umauli mo kaluxu uasi. ⁵⁴ ✧No mine vasimolu ane umamulo ne utokolomoxu no anu mimii lailaixe ane umamulo uasi. Xe vasimolu ane sou soli ne utokolomoxu no anu mimii ane sou umauli mo kaluxu uasi. Lexe mimii ane ne uxali la vaikala e mikaukuvunu ne uxali maninasou aloxo ne. “Soli ne mumamulo avile mo Lataua

✧ **15:51:** Mat 24:31; 1Te 4:15-17 ✧ **15:53:** 2Ko 5:4 ✧ **15:54:** Ais 25:8

muuaulixu.”

⁵⁵ ✧ “Soli, xavineni ava? Soli, tavimeni ava?”

⁵⁶ ✧ Xe tavi sou soli ne anu a 'ilixu masumasua mo xavi sou 'ilixu masua ne anu ane lapuloto.

⁵⁷ Ia talemolu laixe ulai noxou Lataua! Anu mulosinge xavi sou tauauli no anu mune'e noxou Tila noxinge Iesu Kalisito. ⁵⁸ Anu aloxo ne la sou ta vivilo e emasaxainge manina, ngatulu pekia'inge io ngasasalo no anu mii vile uasi. Utotomu ne ngalosinge ukalusi ulai no anu xaixai noxou Tila. Xo ngingi ngelavu lexe xaixai noxinge no nano noxou Tila ne anu vitanisi uasi.

16

Mipitanu Lamolii'a ta Mitema Noxou Lataua

¹ ✧ Ioxe ano 'o vaikala sou lamoli ane mipitai'a ta mitema noxou Lataua. Nga'oxonu mii ma'ia e evikalane'i ta mitema e ilotu noxou Iesu no tuatuala no nano ne Xalattia sou i'oxonu. ² No anu voxo usoko sou voxosou lalotu utotomu, la ngingi vilevilesi ne ngamulaxu lamoli mose'i no pa'umolu. Pa'usou no nano no anu lamoliu e unono'u. Ngapitanu uai, mo sou eni ane'e la ataxusou la uasi. ³ Xe no mine eni axali la alosi'a ta mitema ane ngingi ngesosovosi'a ne uoli voloxu sou vaikala lamana ilou lolovolo noxinge ne sou ilaixu ne Ielusalemu. ⁴ Lexe anu laixe sou eni alai kalumo la ane'i ivaitaoleli.

Kilaka Noxou Paulo

⁵ ✧ Eni Apolo alai ne Makedonia xe ili'i la sou ane'e noxinge. Xo eni Apolo alai aloxo

✧ **15:55:** Ose 13:14 ✧ **15:56:** Rom 7:13 ✧ **16:1:** Rom 15:25-26; 2Ko 8:1-9 ✧ **16:5:** Apo 19:21

ne Makedonia tei ne. ⁶ ✧Male eni axolu maxuveeni seville noxinge male no 'a voxosou sivo mo tani lelemesou ne ukalu avile, mo sou ngingi ngasu'ulileli no anu muamua'i xo lexe sou alai ne'ei. ⁷ Eni amasaxa sou amaisingesi vaimomo ne loxo exixaosingesi ka alai uasi, eni eloopala lexe axolu maxuveeni seville noxinge, lexe Tila umasaxa aloxo ne. ⁸ Ia eni axolu lai ne Epeso ne ulai utalo no 'a voxosou Pentikosi. ⁹ ✧Xo aitenga tatila sou xaixai ane lexe eni axaxaisou ne anu mukisi noxilo, xe ta mitema tapiena ane sou ivikala no tumalilo ne ane'i a ixoxolu.

¹⁰ ✧Io, lexe Timoti une'e la ngasaxila'u laixe lexe mii vile u'oxonu u'ume no mine anu uxoxolu noxinge ne mamu. Xo anu uxaxaisou xaixai noxou Tila, iou aloxo eni 'osi. ¹¹ ✧Evile no voxo ane ne umomomo sou ngaitalonu ngalomuxu mo nga'osasou mamu. Ia no anu muamua'ixu sou ulivu une'e noxilo la nga'italonu no 'a ope se'isisi. Eni autiti'a ilo'a ta vimovimou.

¹² ✧Ano 'o ne vaikalasou vivinge Apolosi. Eni epeletotosi'a pekia'u sou lexe ulai noxinge ilo'a ta vivinge. Anu umasaxa sou ulai palea vaimomo 'o uasi, ia anu ulai no mine anu uxamulinu loxo voxo laixe noxou sou ulai.

¹³ Ngatulu mo ngaloosinge, mo xavingengi voxovoxo no anu muxamuxaxu tangengi la sou ngaxali loxo ta mitema sou ngatulu peki'ainge mo nga'ume uasi. ¹⁴ Nga'oxonu mimii ukalusi ne mo tanengexa'a ta menexine no anu alauna.

✧ **16:6:** Rom 15:24 ✧ **16:9:** Apo 19:8-10; 2Ko 2:12 ✧ **16:10:** 1Ko 4:17 ✧ **16:11:** 1Ti 4:12 ✧ **16:12:** 1Ko 3:6

15 ✨Ngingi ngelavu lexe ta temanu tani noxou Sutepano ne ane'i mixiu tei milai noxou Iesu no nano ne Akaia mo ane'i miitine'i milai no anu xaixai noxi'a ta mitema noxou Lataua. Ia ta vivilo eni apeletotosinge pekia'u, 16 sou ngalu'engengi no laaxa'a ta mitema ane'i iou aloxo ne mo ane'i ukalusi e imuline'i sou isu'uli no anu xaixai ne. 17 Eni e'osa no mine Sutepano ilou Potunatasi xe Akaikusi mixali xo ane'i mimomomosou mi'oxonu mii ane ne ngingi ta Kolinito nga'oxonu uasi. 18 Xo ane'i mi'oxonu opoleli muai laixe mo noxinge kalumo. Ta mitema ane loxo ne umomomo sou talavusi'a laixe.

'Osa'ila Kaluxusou

19 ✨Ta mitema ilotu noxou Iesu no xalee lia tila ne Asia mi'italonu 'osa'ila noxi'a mune'e noxinge. Akuila mo Pilisila miiongengi no nano no ualasou Tila, mo ane'i ta mitema e ilotu noxou Iesu ane ilavusou ipita no tani noxi'a ne kalumo. 20 Ta vivinge mukalusi ane mixolu lai 'o mi'italonu 'osa'ila noxi'a mune'e noxinge. Ngasexelangenge ngatongato'o mo ngatimunu xalengengi no 'a 'osa'ila noxou Lataua.

21 Eni Paulo melo akaukavunu 'osa'ila ane 'o no avolo. 22 ✨Lexe itema vile tanuxu Tila uasi, la uno'u tu'umaxu no voxo mine Tila ulivu une'e. Nini nane'e, Tila. 23 Alauna noxou Tila Iesu uxolu noxinge. 24 Tanutanuxu noxilo ulai noxinge ukalusi no nano noxou Kalisito Iesu. Manina.

Vaikala Noxou Lataua
The New Testament plus Genesis and Jonah in the Ata
language of West New Britain, Papua New Guinea
Buk Stat, Jona, na Nupela Testamen long tokples
Pele-Ata long Niugini

Copyright © 2009 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Pele-Ata

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-05

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

4bfa18b4-9930-59a7-95c7-466b1629bee3